

Toidukaupade hinnamarginaalid

Põllumajanduslikud rakendusüringud ja
arendustegevus aastatel 2015–2021

2021. aasta II vahearuanne

Töö tellija: Maaeluministeerium

Projektis osalevad:

Katrin Nittim, Marje Josing, Maris Viileberg, Mati Reiman, Viivika Savina

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6

19080 Tallinn

Tel 668 1242

Faks 668 1240

E-post eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

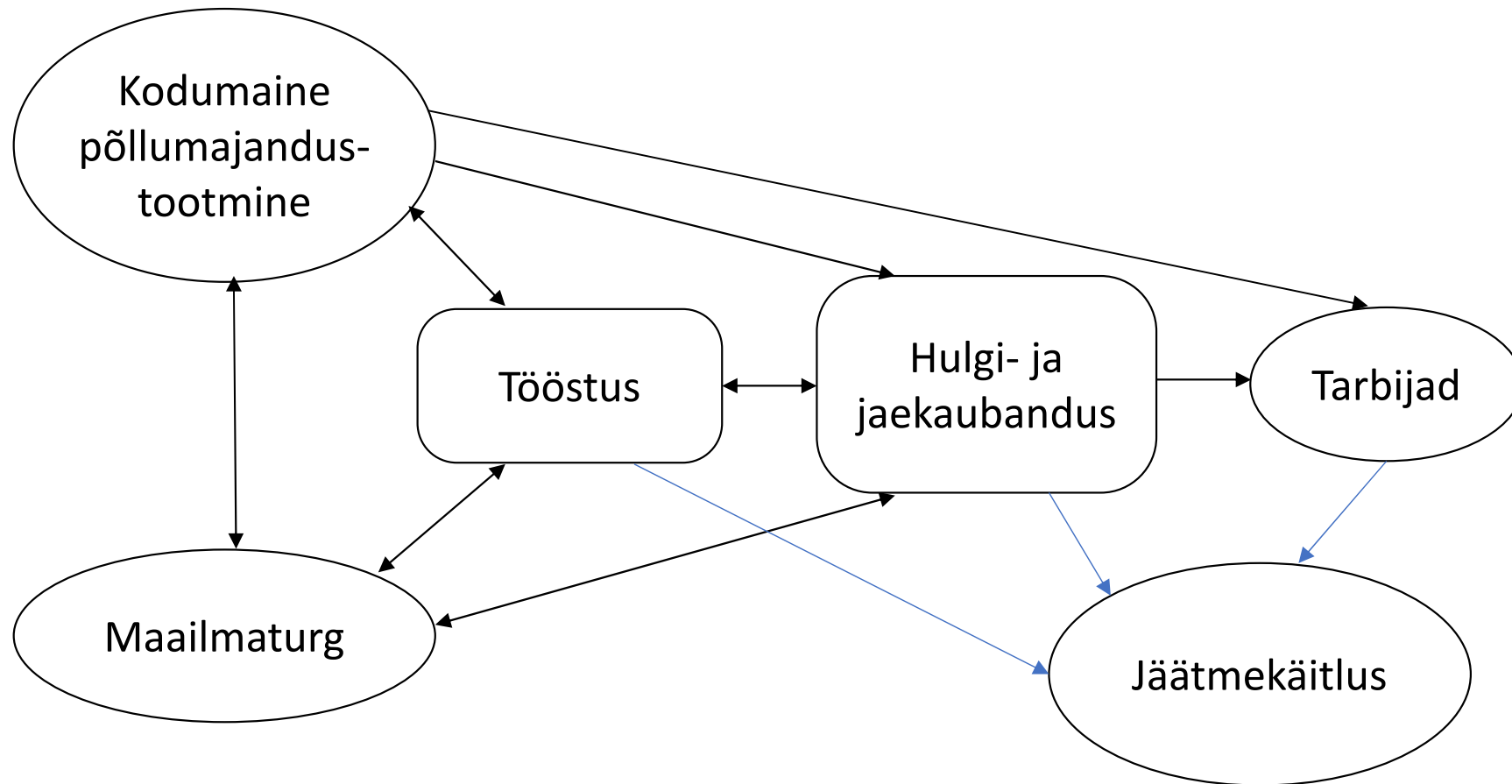
Sisukord

Hinnamarginaalide mõjurid	4
Piimatooted	9
Teraviljatooted	36
Köögivilid	41
Lihatooted ja munad	48
Üldjärelused	59

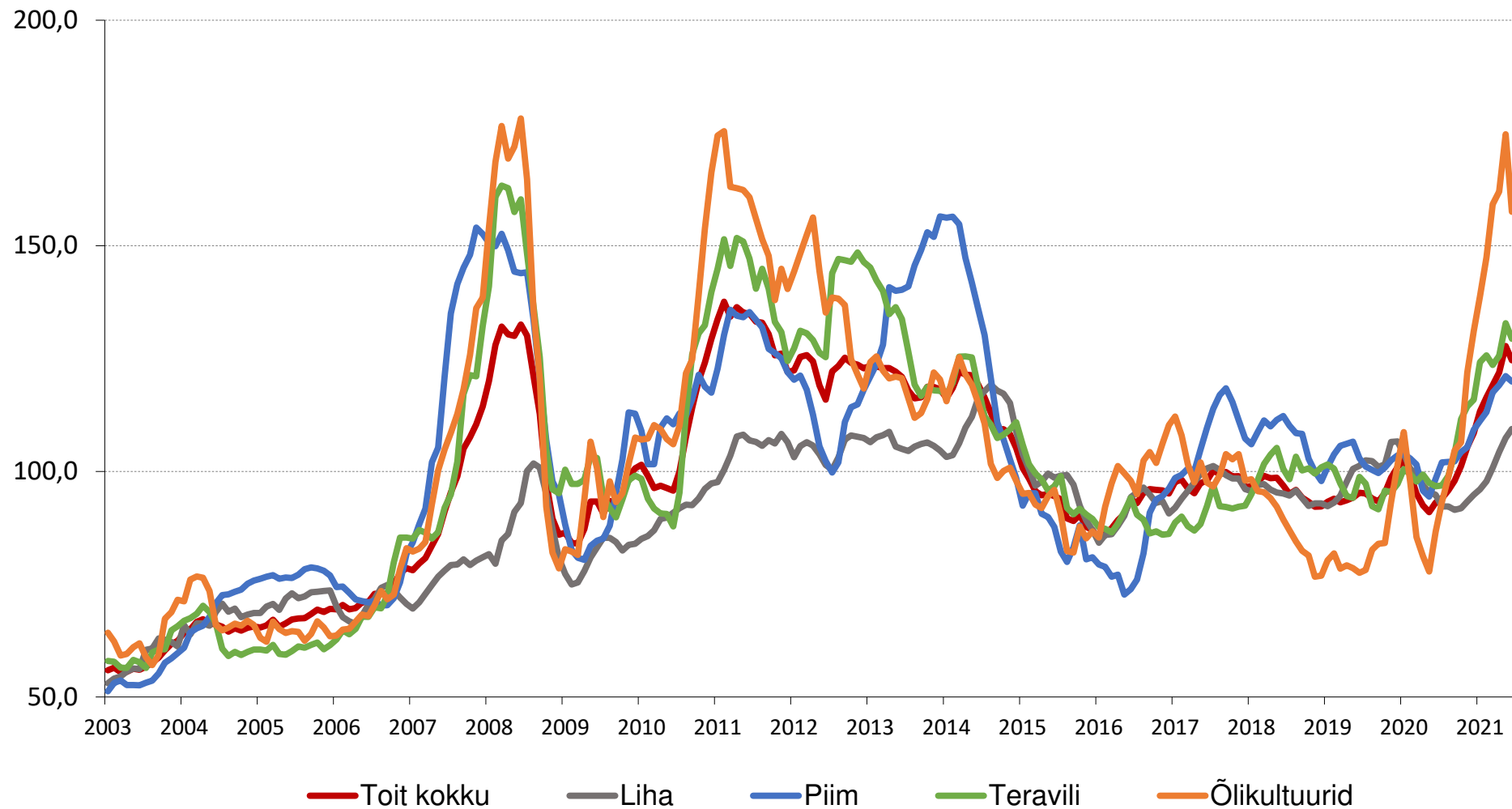
HINNAMARGINAALIDE MÕJURID

- Tarneahel koosneb tootmise, töötlemise, turustamise, tarbimise ja jäätmekäitluse lülidest. Toidutarneahela probleemidega tegeletakse EL tasemel aina tõsisemalt, kuna põllumajandussaaduste hinnad on peale viimasest majanduskriisi (2008/2009) olnud maailmaturul eelnevate kümnenditega võrreldes oluliselt volatiilsemad. Samas on tarneahela lülidel väga erinev turujõud, esinevad ebaausad kauplemistavad ja põllumajandusturgude kriiside mõju jaotub tarneahela lülide vahel ebaühtlaselt. Läbi erinevate meetmete (hindade jälgimine ja analüüs, heade kaubandustavade reeglite kehtestamine ja järgimine) püütakse muuta toidu tarneahel paremini toimivaks ja õiglasemaks.
- Eesti on maailmaturult hinnavõtja, mitte hinnakujundaja. Eesti siseriiklikud hinnad on väga tugevas korrelatsioonis maailmaturu hindadega ning on turu väiksusest tingituna maailmaturu hindadest veelgi volatiilsemad.
- Väliskaubandus mõjutab tugevalt pakkumist Eesti turul ja seeläbi hindu kogu ahelas. Imporditud kauba maht on viimastel aastatel suurenenud ja konkurents siseturul kasvanud.
- Covid-19 pandeemia on vähendanud nõudlust toidlustuses ja tekitanud tõrkeid tarneahelas. 2020.a aprillis vähenesid impordimahud ka Eestis, suvekuudel mahud taastusid. Seoses pandeemiast tingitud takistustega tööjõu vabale liikumisele esines nii Eestis kui ka paljudes teistes riikides probleeme saagi koristamise, töötlemise ja turule jõudmisega.
- Toidukaupade hinnamarginaalide jaotus aitab iseloomustada tarneahela toimimise efektiivsust, erinevate lülide turujõudu ja ettevõtete kasumlikkuse muutust turukonjunkturi muutumise tingimustes.

Põllumajandussaaduste tarneaahel

Toidu maailmaturu hinnad (2014-2016=100)

- EKI uurimuses mõõdab hinnamarginaal rahalises väärtuses osa, mille said tooteahela erinevad lülid jaehinnast. Marginaalis sisalduvad vastavas tootmisahela lüli vaatlusaluse toote tootmiseks, turunduseks ja müügiks tehtud kulud ning kasum.
- **Töötleva marginaal** (M_t) on arvutatud järgmiselt: töötleva väljamüügihinnast (P_t) on lahutatud toote tootmiseks kulunud põhitooraine kulu (P_f), mis on arvutatud tooraine hinna ja tooraine sisalduse järgi vastavas tootes.

$$M_t = P_t - P_f$$

- **Kaubanduse marginaal** (M_j) on arvutatud järgmiselt: jaehinnast (P_j) on lahutatud käibemaks (KM) ning töötleva väljamüügihind (P_t).

$$M_j = P_j - KM - P_t$$

- **Käibemaks** (KM) – vastavalt käibemaksuseadusele 20% maksustatavast väärtusest.
- **Jaehind** – kauplustest kogutud toodete müügihinnad koos käibemaksuga.
- **Kokkuostuhind** – põllumajandustootjatele nende toodete ostmisel makstud keskmine hind (käibemaksuta).
- **Tööstusest väljamüügihind** – tööstusettevõtete toodangu keskmine müügihind esimesele kliendile (olenemata sellest kas müüdi Eestisse või ekspordiks) käibemaksuta.
- Alljärgnevatel joonistel on marginaalid antud toodete lõikes nii rahalises väärtuses kui ka protsentuaalse jaotusena.

PIIMATOOTED

- **Piimatoodete** tootjahinnad Eestis langesid 2016.a kriisis enam kui Euroopa Liidus keskmiselt, sest kaotati nii otseselt Vene turu ekspordi kadumise tõttu kui ka toorpiima ekspordi vähenemise tõttu teistesse Balti riikidesse. 2017.aastal tõusid toorpiima kokkuostuhinnad nii EL-is kui Eestis, kuid Eesti hinnad püsivad järjekindlalt madalamad EL keskmisest. Nii näiteks oli 2017. aasta detsembris EL keskmine kokkuostuhind 0,38 €/kg, Eestis 0,34 €/kg, 2020. aasta detsembris aga EL-s 0.35 €/kg ja Eestis 0.30 €/kg. 2021. aasta juunis EL-s 0.36 €/kg, Eestis 0.31€/kg.
- 2017. aastal kasvas kriisi järgselt jälle Eestis toorpiima eksport, mis vähendas piima pakkumist siseturul (ja aitas seega hoida kokkuostuhinna taset). 2018. aastal eksporditi Eestist 220 tuh tonni kontsentreerimata piima ja koort, 2019. aastal 217 tuh tonni, 2020. aastal 227 tuh tonni, mis moodustab olulise osa (2018. aastal 77,8%, 2019. aastal 75,8 %, 2020. aastal 75,7%) kogu meie piimasektori ekspordist (mis 2018. aastal oli 283 tuh tonni, 2019. aastal 285 tuh tonni, 2020. aastal 300 tuh tonni). Veel ka käesoleval ajal puudub Eestis tööstusel võimekus kogu toodetud toorpiima väärindada ja sellega suurendada valmistoodete eksporti.
- 2016.a kriisis kaotasid hinnamarginaalis kõige enam põllumajandustootjad. Kõige vähem kaotas kriisis kaubandus (kohati isegi suurendas kasumlikkust). 2017. aastal kokkuostu- ja jaehindade tõustes taastasid oma positsioone põllumajandustootjad. Järgnevatel aastatel mil piima kokkuostuhind on uuesti alanenud, on see jälle toonud kaotust põllumajandustootjaile, suurenenud on töötlejate (joogipiimal ja kodujuustul) ja kaubanduse (eriti juustul ja võil) osa hinnamarginaalis.

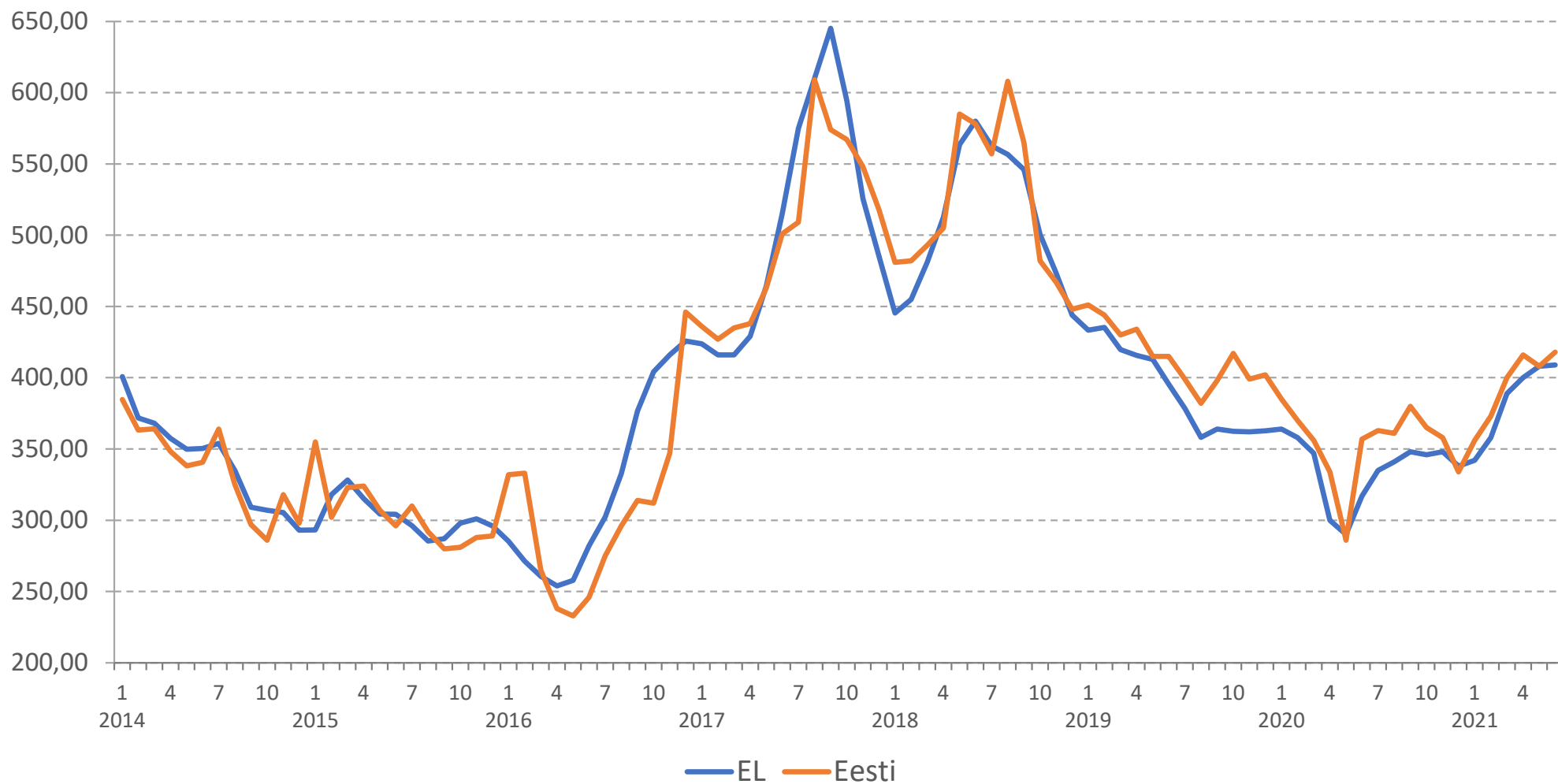
- Elanike sissetulekute tõus ja kasvav nõudlus võimaldasid hoida Eestis jaehinda suhteliselt stabiilsena ka 2014.-2016.a kriisis ja 2017.aastaks ületasid jaehinnad enamike piimatoodete osas 2014. aasta taseme. Oluliselt kallines või. Või nõudluse kasvu taga on elanike toitumiseelistuste muutumine (taimseid rasvu soovitakse osalt asendada loomsetega) ja pakkumise poolelt piimatootmisel eelnevate aastate jooksul piimarasva väheoluliseks pidamine. Kõrgeima taseme saavutas või hind 2017. aasta IV kvartalis. 2018. ja 2019. aastal ning ka 2020. aasta I poolel on või jaehind Eestis püsinud kõrgena, seda vaatamata piima kokkuostuhinna alanemisele. Samas on aga suurenenud nii töötleja marginaal kui ka kaubanduse marginaal. 2020. aasta II poolaastal ja 2021. aasta I poolaastal on tooraine osa või hinnas suurenenud, kuid töötleja ja kaubanduse marginaali mõningane vähenemine on võimaldanud või hinda veidi alandada.
- Ka juustu jaehinda, mis on püsinud kõrgena mõjutab enim väga kõrge kaubanduse marginaal. Kilepakendis joogipiimal on jaehind 2020. ja 2021. aastal kaubanduse marginaali arvel veidi alanenud. Purepakendis joogipiimal on hinnalangus olnud väiksem, seda nii töötleja kui kaubanduse marginaali arvel.
- Maailmaturul 2017. aasta lõpus piimatoodete noteeringud alanesid, sest peamistes tootjariikides suurenes piima tootmine, mis omakorda parandas ekspordivõimalusi. 2018. aasta esimesel poolel hoidis aga piimatoodete eksporditarnete suurenenud pakkumine, eriti Uus-Meremaalt, langetas rahvusvahelisi noteeringuid. 2018. aasta aastakeskmise hinnaindeks maailmaturul oli 4,6% madalam 2017. aastaga võrreldes, põhjuseks kõigi indeksis sisalduvate piimatoodete hindade alanemine aasta teisel poolel.

- 2019. aasta esimesel poolel tõusid kõigi piimatoodete rahvusvahelised noteeringud, mis kajastas jõulist ülemaailmset impordi nõudlust maailmaturul, mida pingestasid piiratud ekspordikogused Okeaniast, kus põud suurendas hooajalist piimatootmise vähenemist. Nii EL-s kui Eestis tõusid pulbrite ja juustu hinnad. Lössipulbri ja täispiimapulbri noteeringud tõusid enim I kvartalis ja olid väiksemad II kvartalis. Või hind on aga püsinud languses. Teisel poolaastal olid valdavalt tõusukursil piimapulbrite noteeringud. Enamasti langustrendil olid aga Uus-Meremaa suurenenud ekspordipakkumiste tõttu või ja ka juustu noteeringud. 2019. aasta kohta tervikuna oli piimatoodete aastakeskmise hinnaindeks maailmaturul 3% kõrgem kui 2018. aastal ning 2020. aastal 3,1% kõrgem kui 2019. aastal.
- 2020. aasta esimestel kuudel tõusid maailmaturul nii või, juustu kui lõssipulbri noteeringud, mis näitas tugevat impordinõudlust ent piiratud pakkumist nii Euroopas kui Okeaanias. Kevadkuudel surus piimatoodete hindu alla põhjapoolkera piimatoodang, mis sel aastaajal tavaliselt suureneb, samas vähenes Covid-19 pandeemia mõjul impordinõudlus. Nii oli näiteks Eestis juustu ja kohupiima import veebruaris 736 tonni, märtsis 878 tonni ja eriolukorra ajal aprillis vaid 636 tonni. Suvekuudel väliskaubanduse mahud normaliseerusid tõustes novembriks 1004 tonnini, kuid pandeemia ägenedes alanesid uuesti olles detsembris 766 tonni ja 2021. aasta jaanuaris 640 tonni. 2021. aasta suvekuudel impordi kogused jälle suurenesid. Covid-19 pandeemia mõjul vähenes 2020. ja 2021. aastal Eestis nõudlus piimatoodete järele tootlustussektoris. Tihedas turukonkurentsis alanesid joogipiima ja või ning kodujuustu jaehinnad, püsis juustu jaehind.

Piima kokkuostuhind Eestis ja EL-s (€/100 kg)

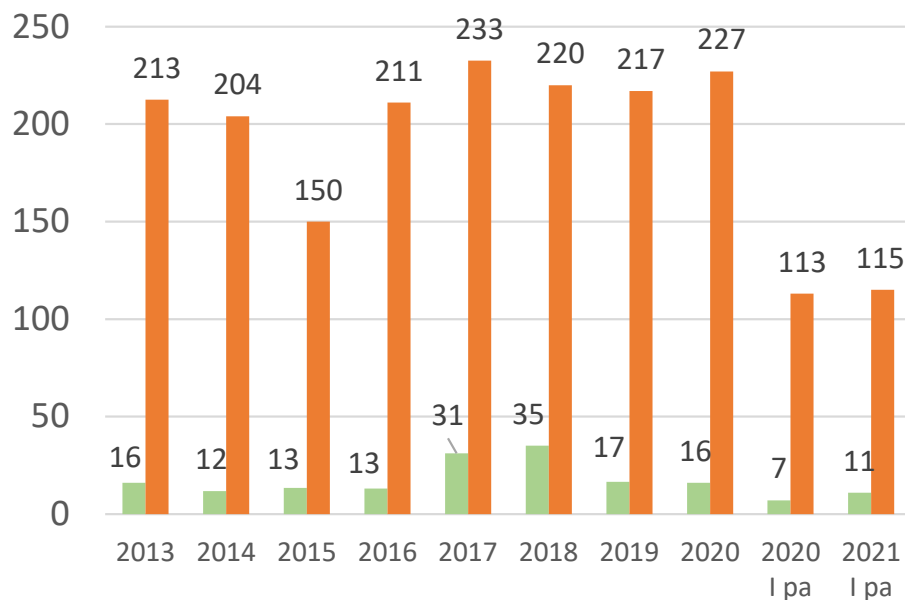
Või tootjahind Eestis ja EL-s (€/tonn)

EKI ja EK

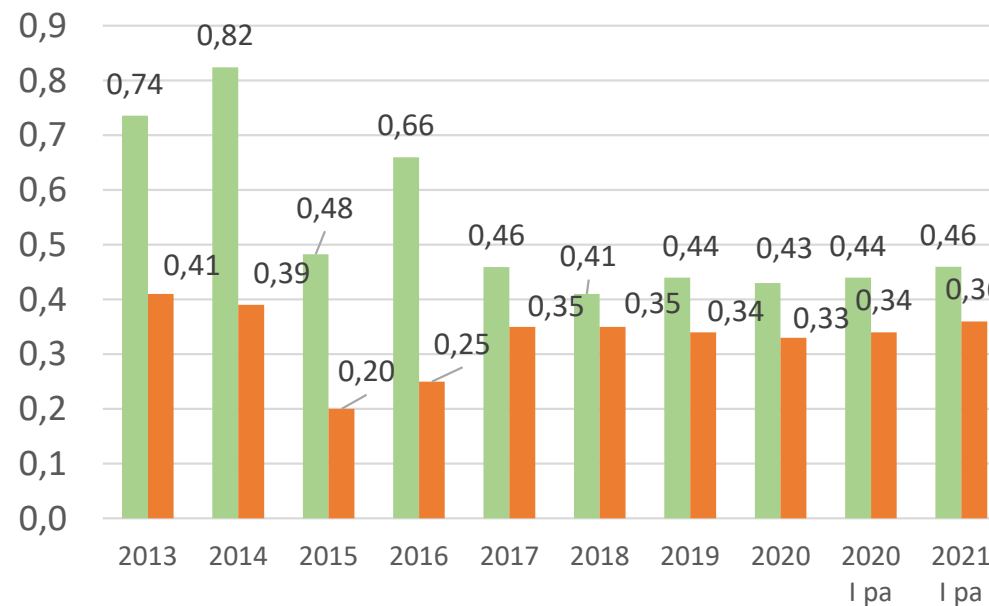
Kontsentreerimata piima ja koore (KN 0401) eksport ja import Eestis 2013-2020

tuhat tonni

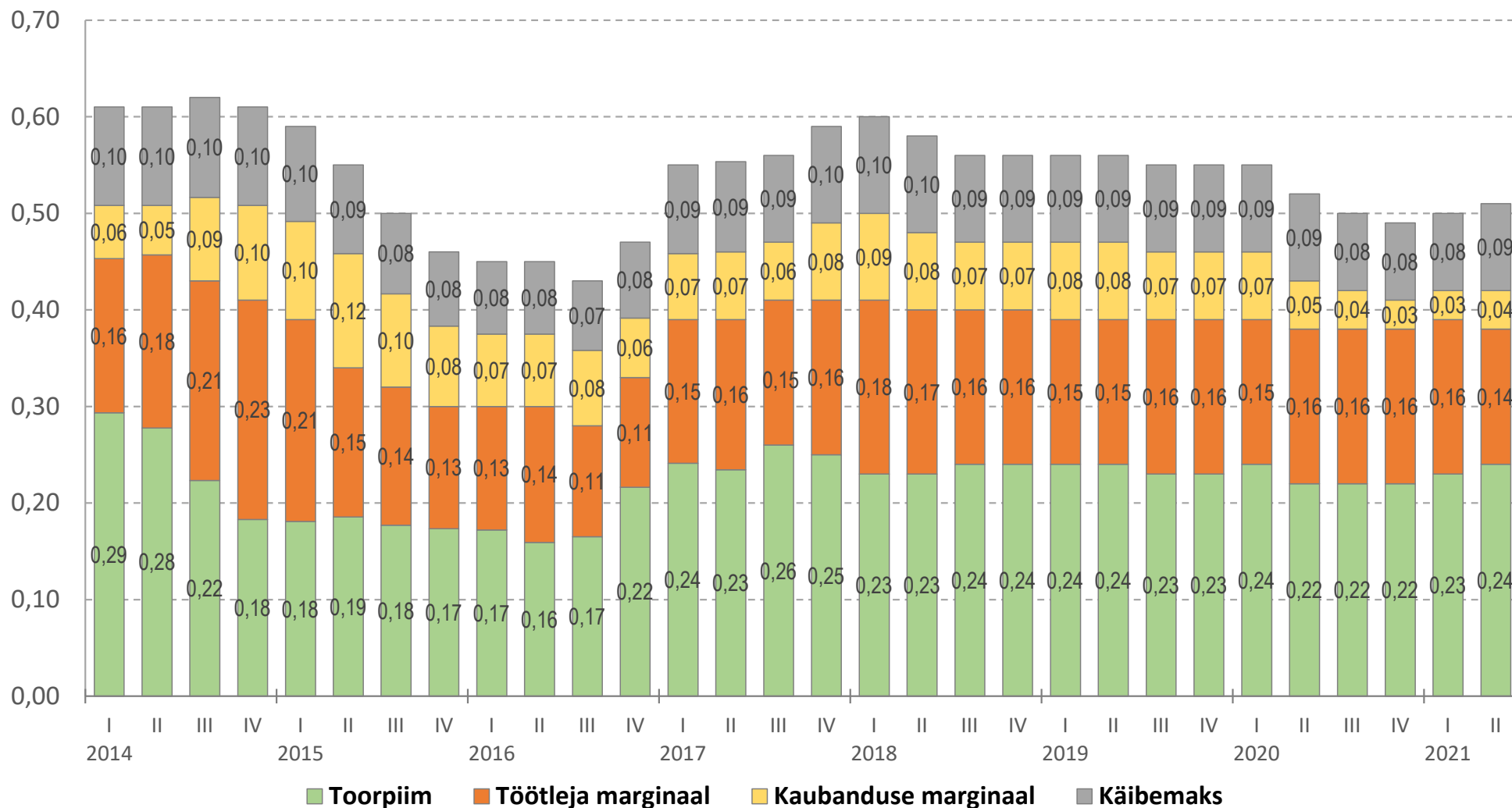
■ Import ■ Eksport

€/kg

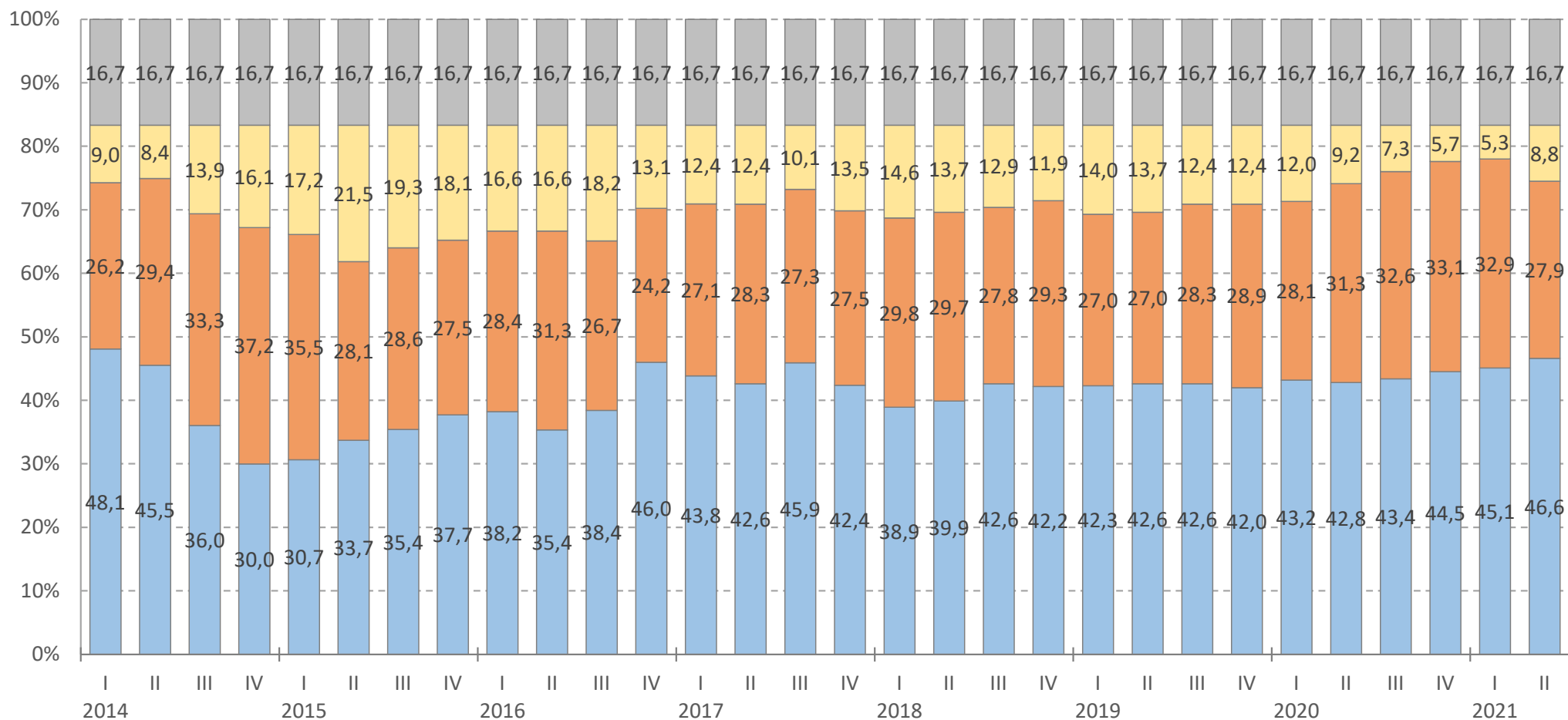

■ Impordihind ■ Ekspordihind

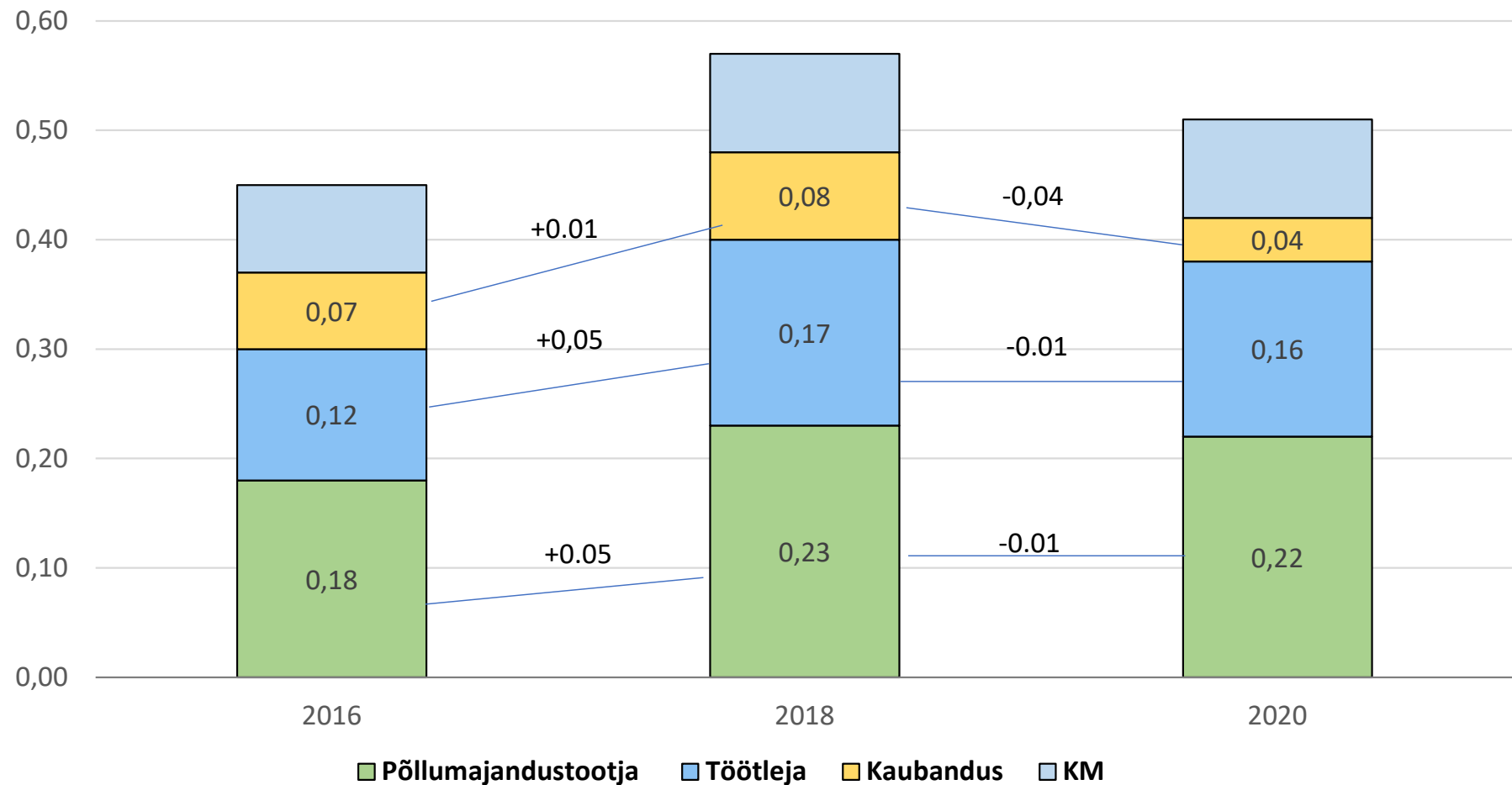
Hinnamarginaalide jagunemine: piim 2,5%, 1l kilepakend (€/l)

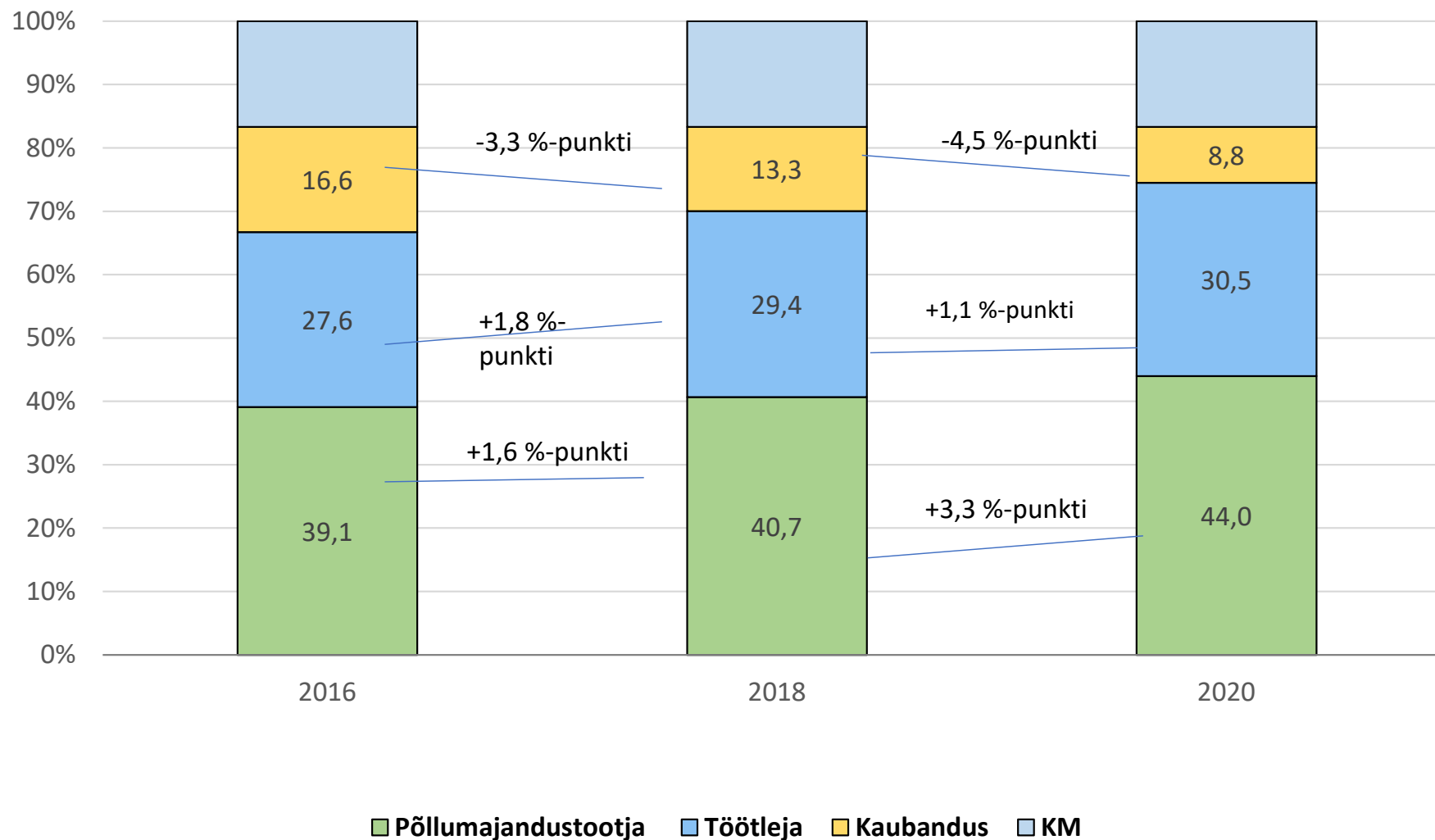
Hinnamarginaalide jagunemine: piim 2,5%, 1l kilepakend (%)

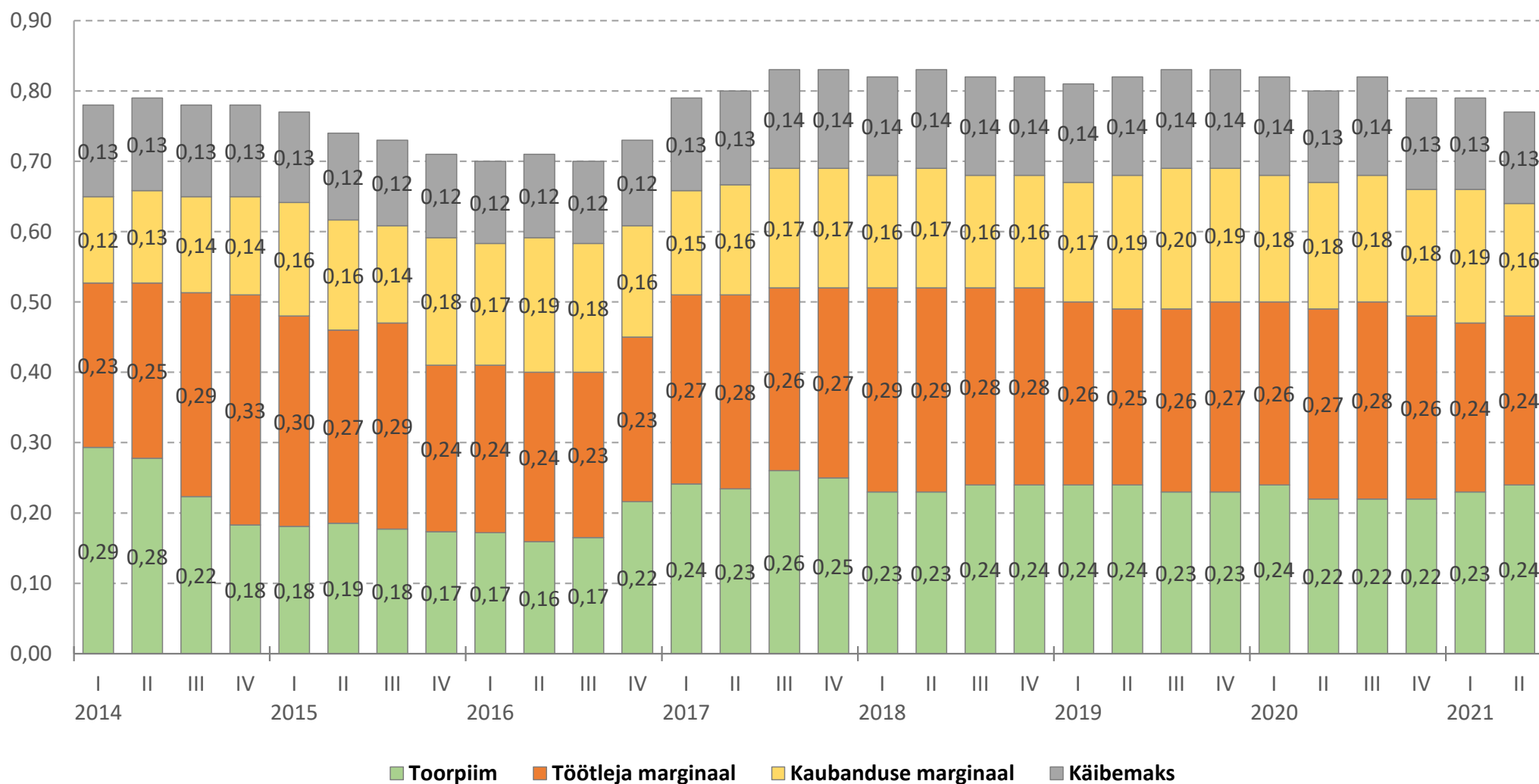
Piima hinnamarginaalide jagunemine (€, 1l kilepakend, 2,5%)

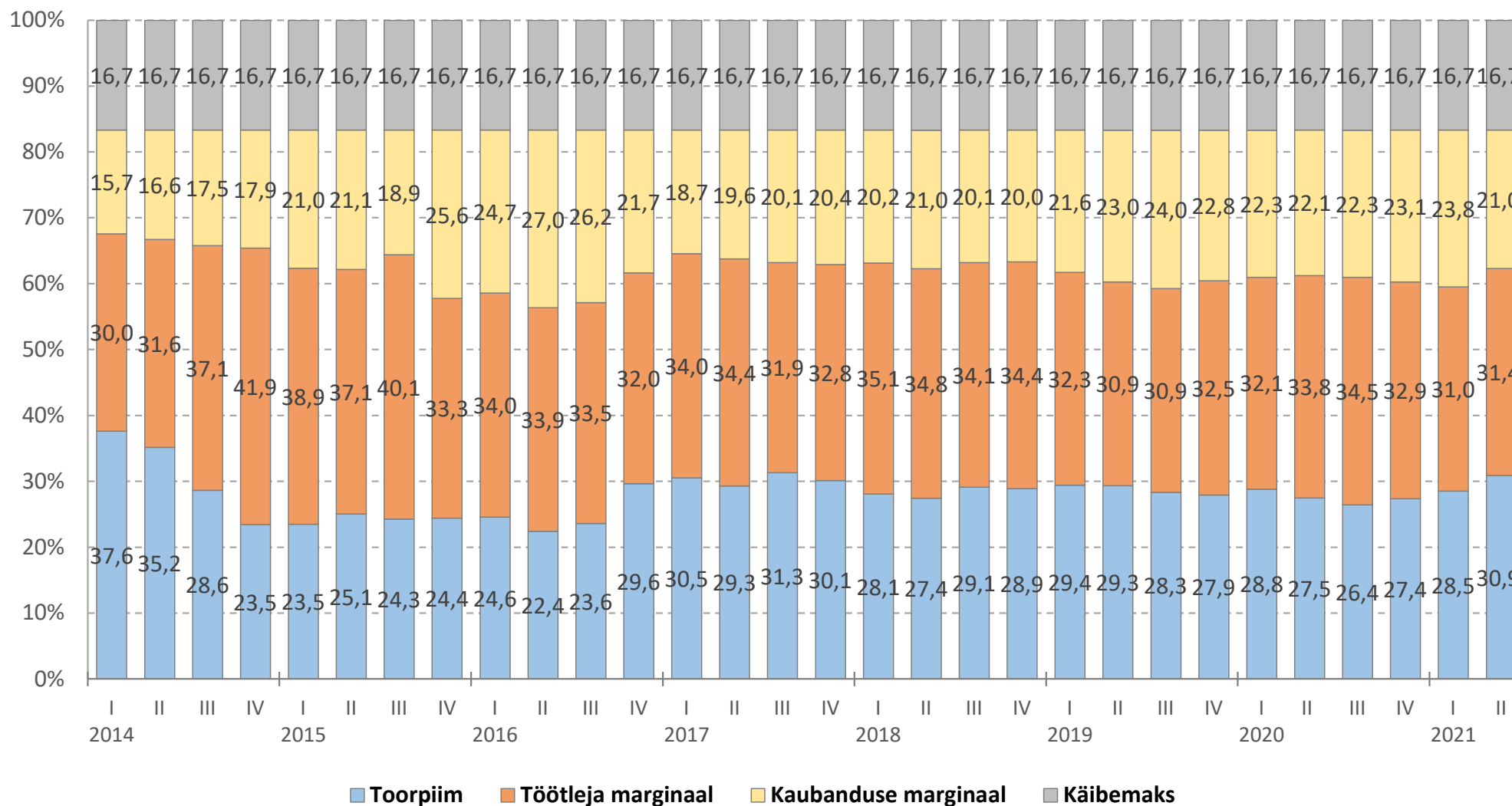
Piima hinnamarginaalide jagunemine (%, 1l kilepakend, 2,5%)

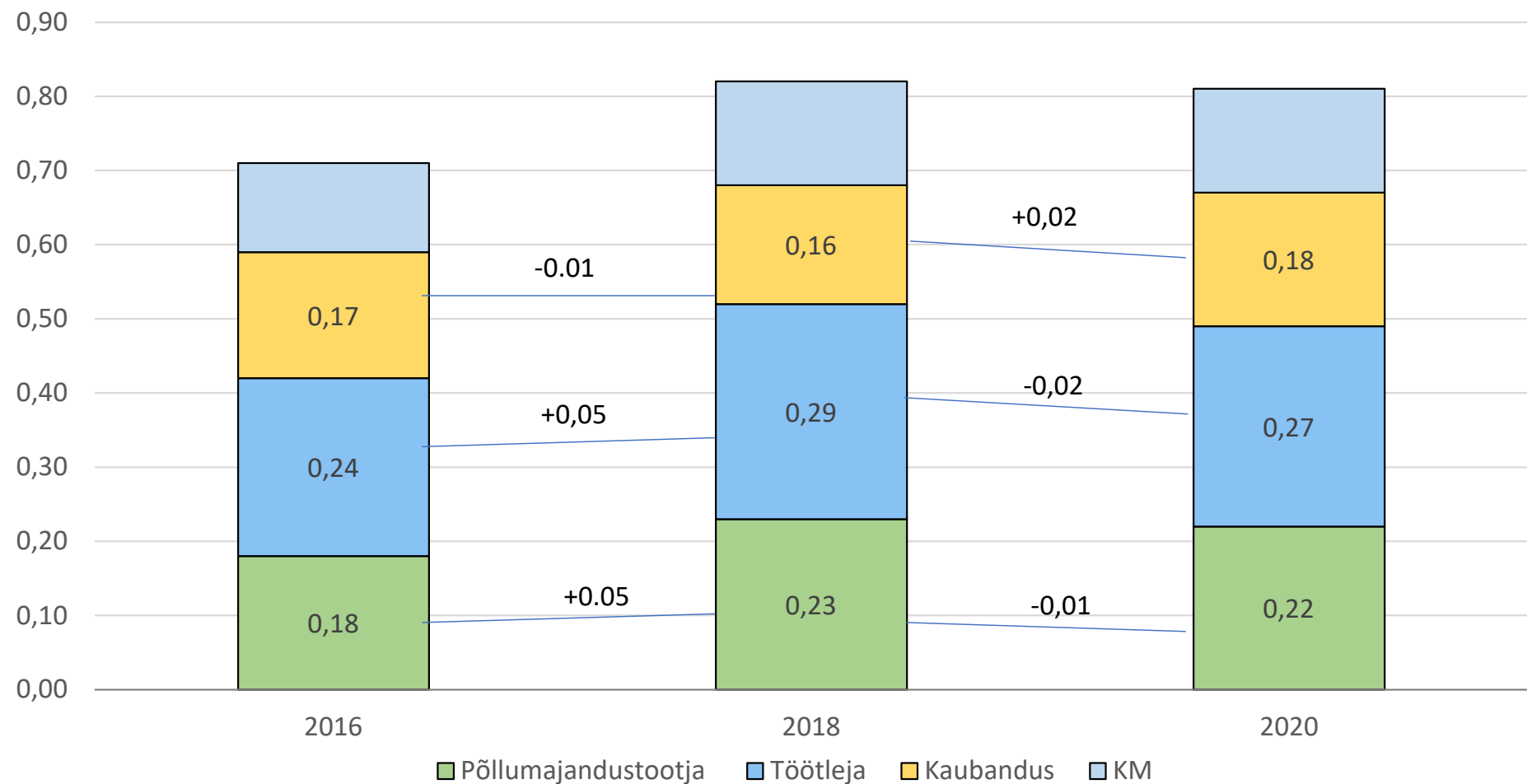
Hinnamarginaalide jagunemine: piim 2,5%, 1l purepakend (€/l)

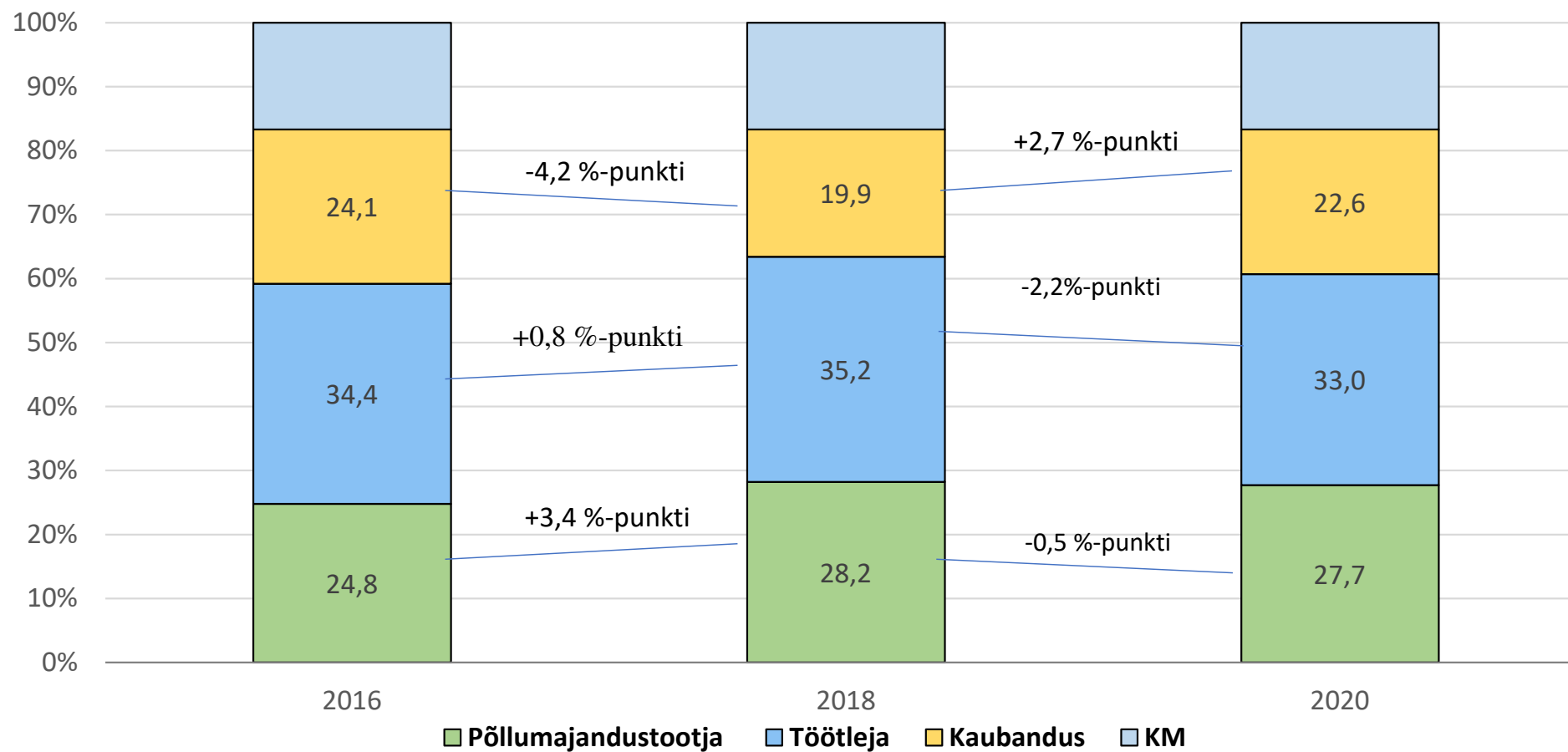
Hinnamarginaalide jagunemine: piim 2,5%, 1l purepakend (%)

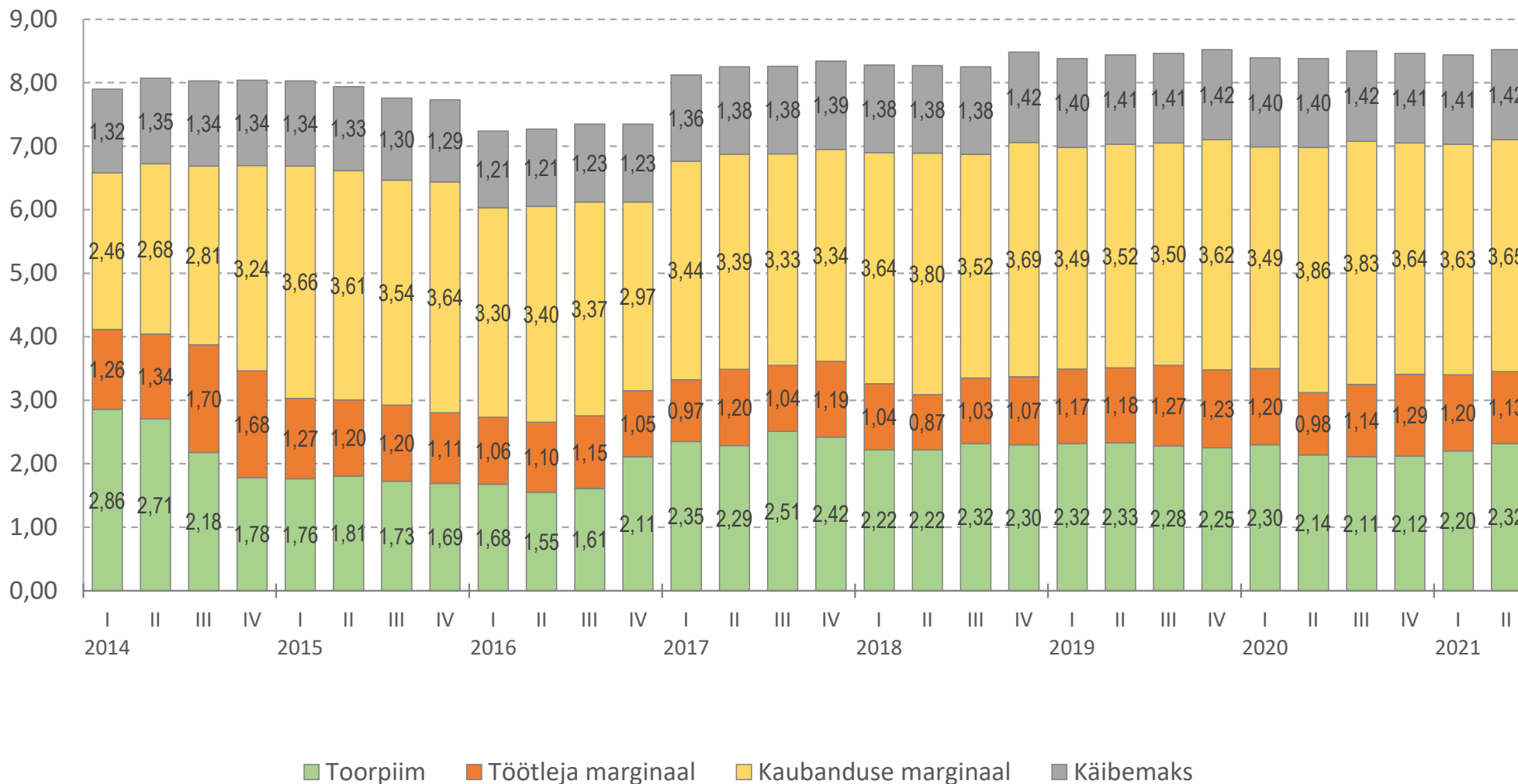
Piima hinnamarginaalide jagunemine (€, 1 l purepakend, 2,5%)

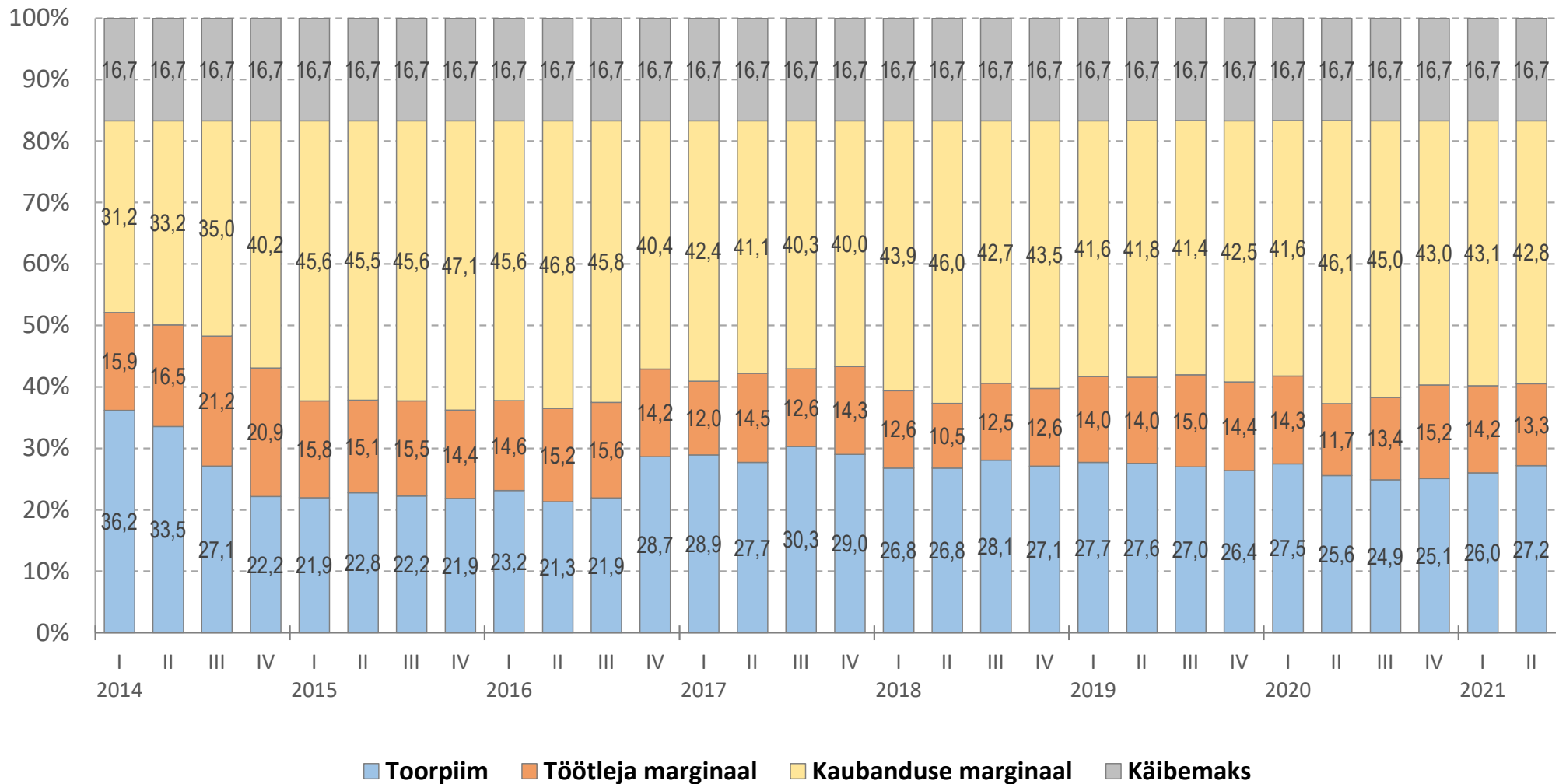
Piima hinnamarginaalide jagunemine (%, 1 l purepakend, 2,5%)

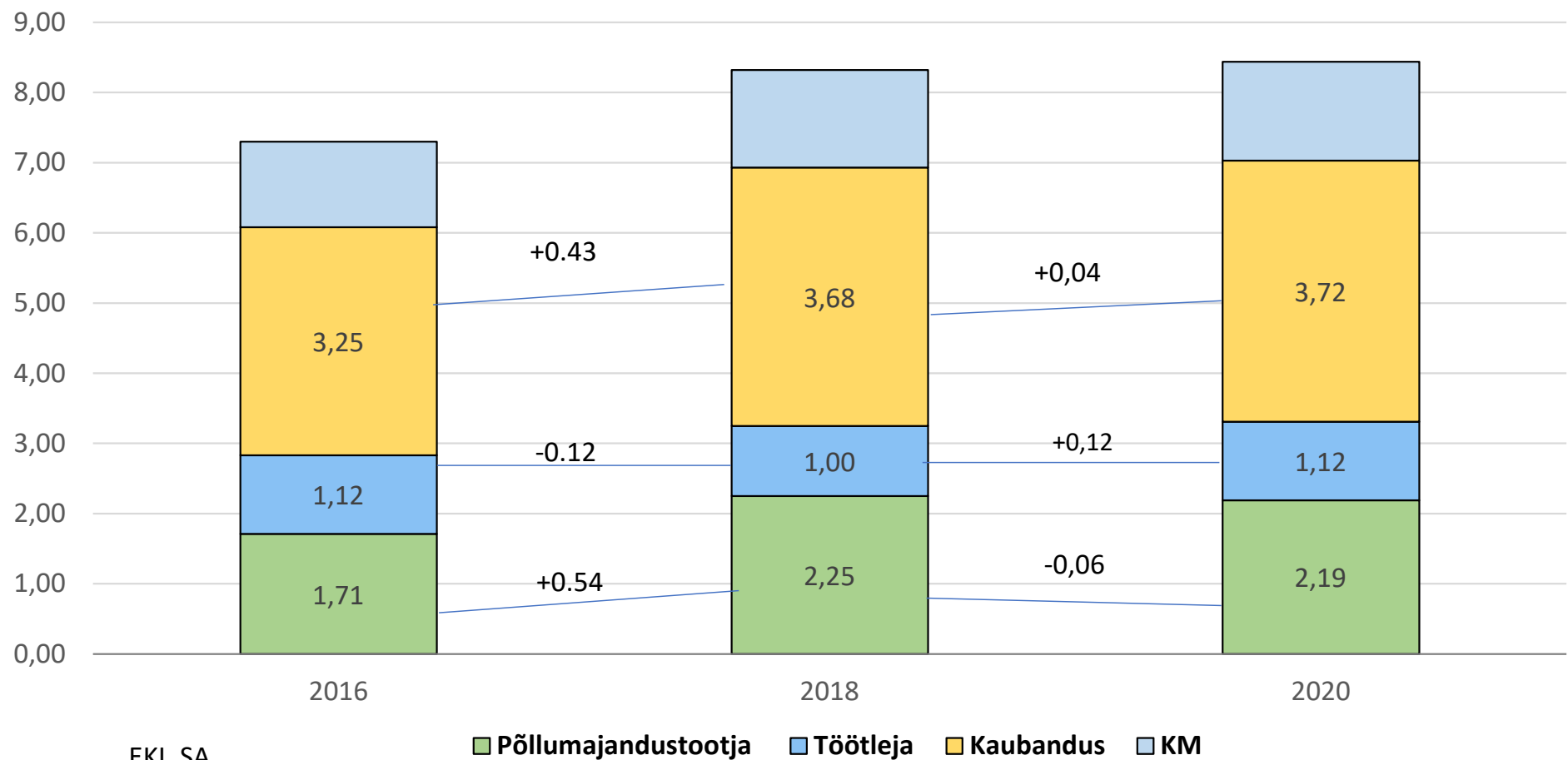
Hinnamarginaalide jagunemine: juust Edam (€/kg)

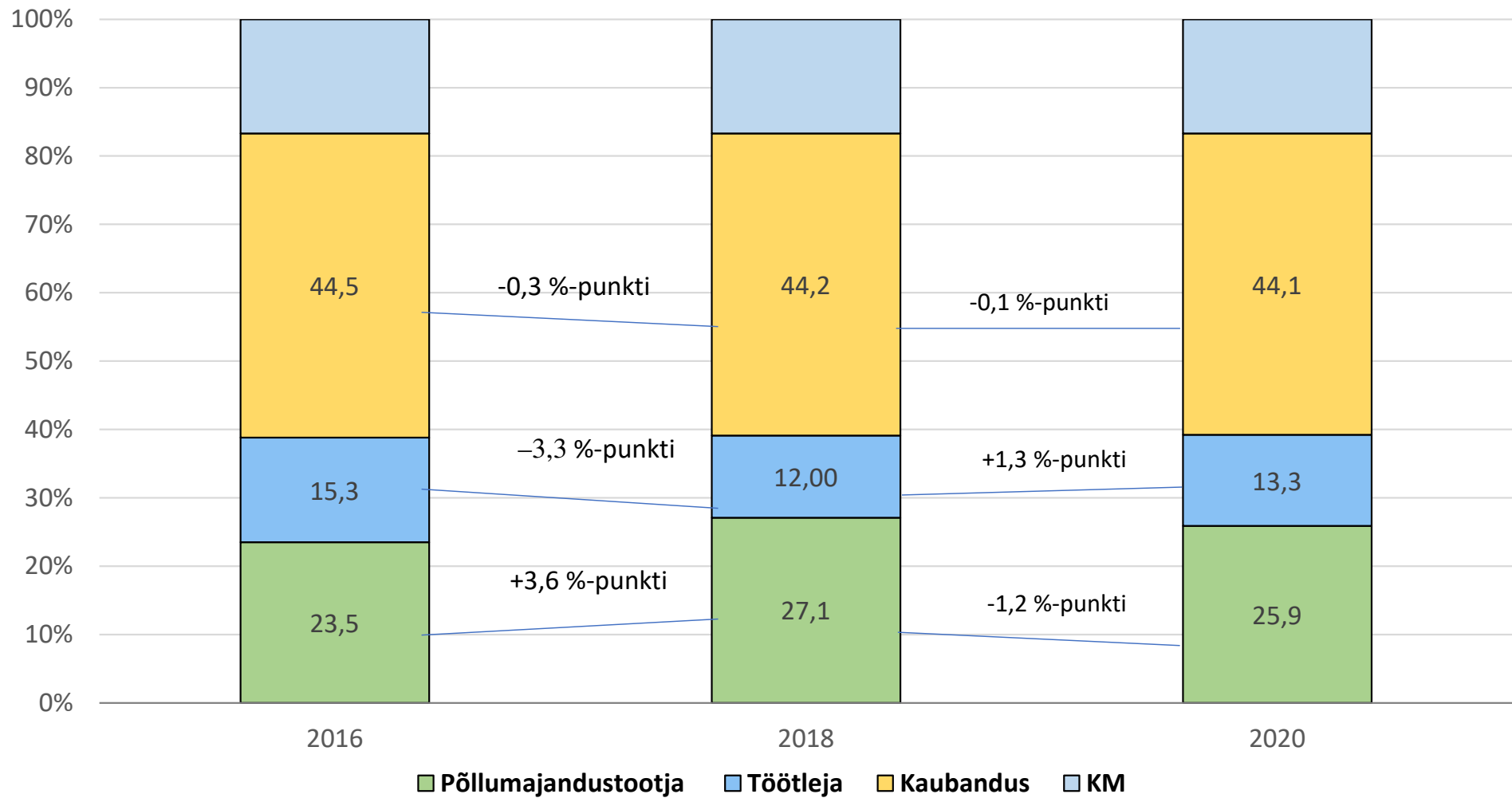
Hinnamarginaalide jagunemine: juust Edam (%)

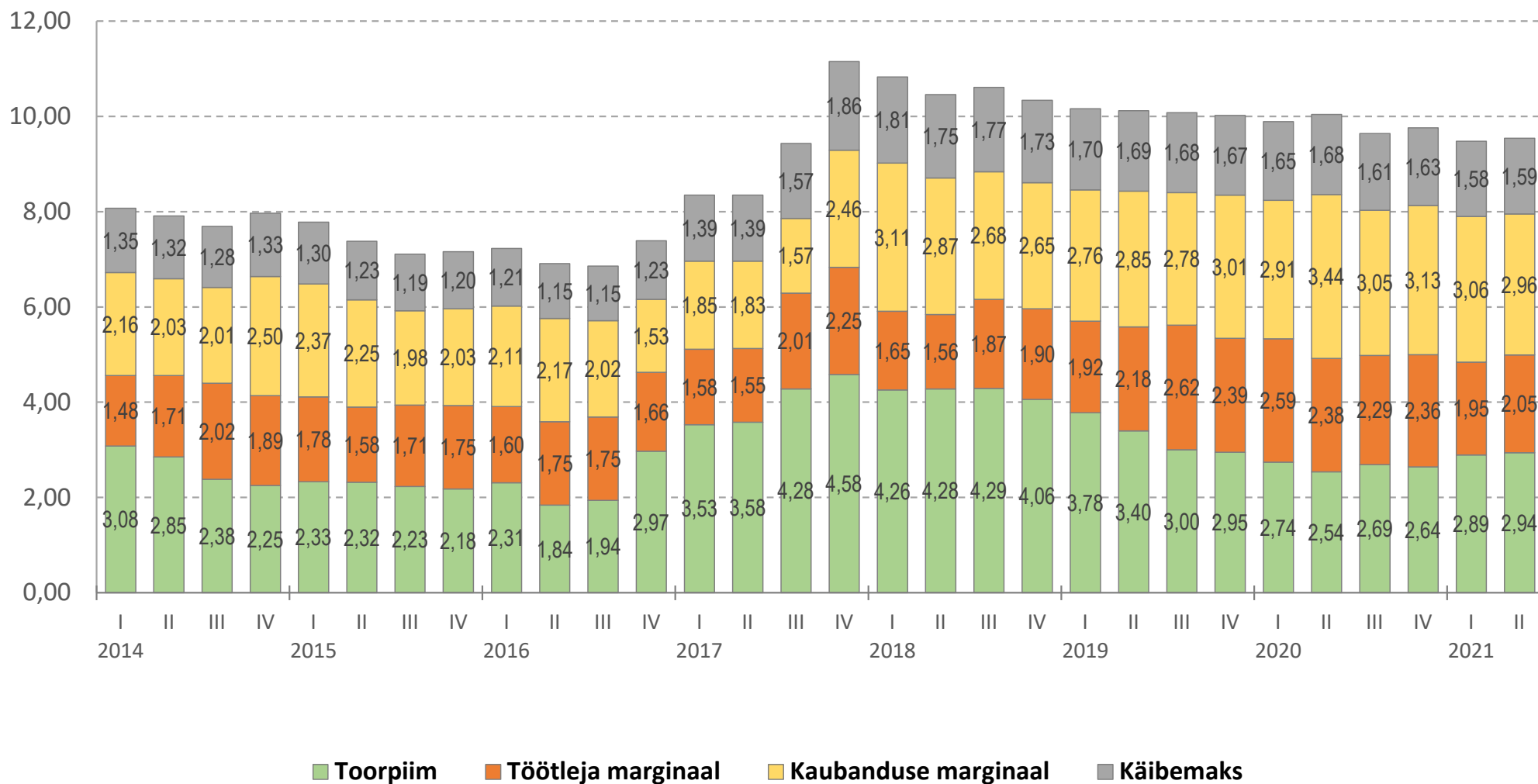
Juustu (Edam) hinnamarginaalide jagunemine (€/kg)

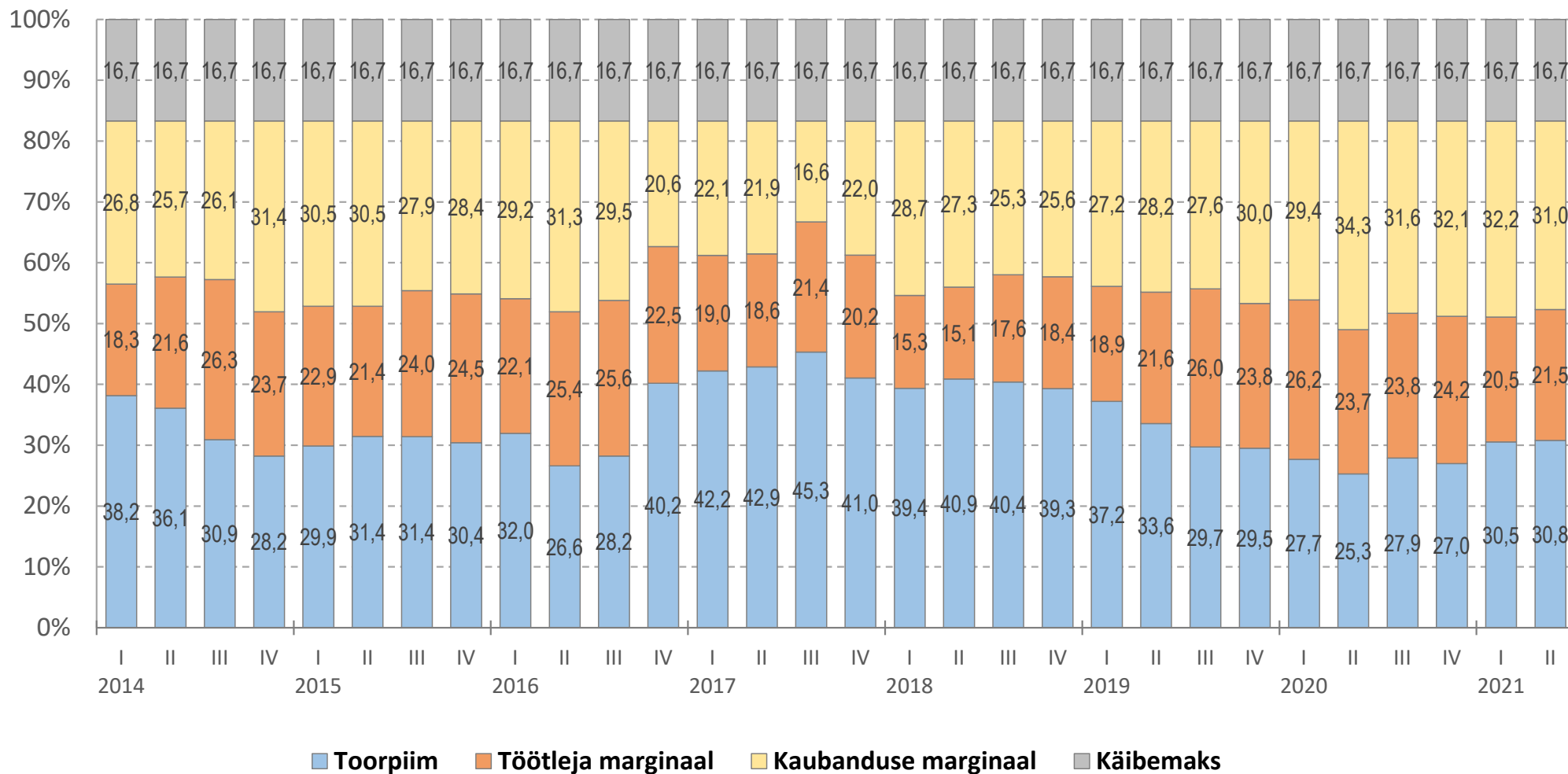
Juustu (Edam) hinnamarginaalide jagunemine (%)

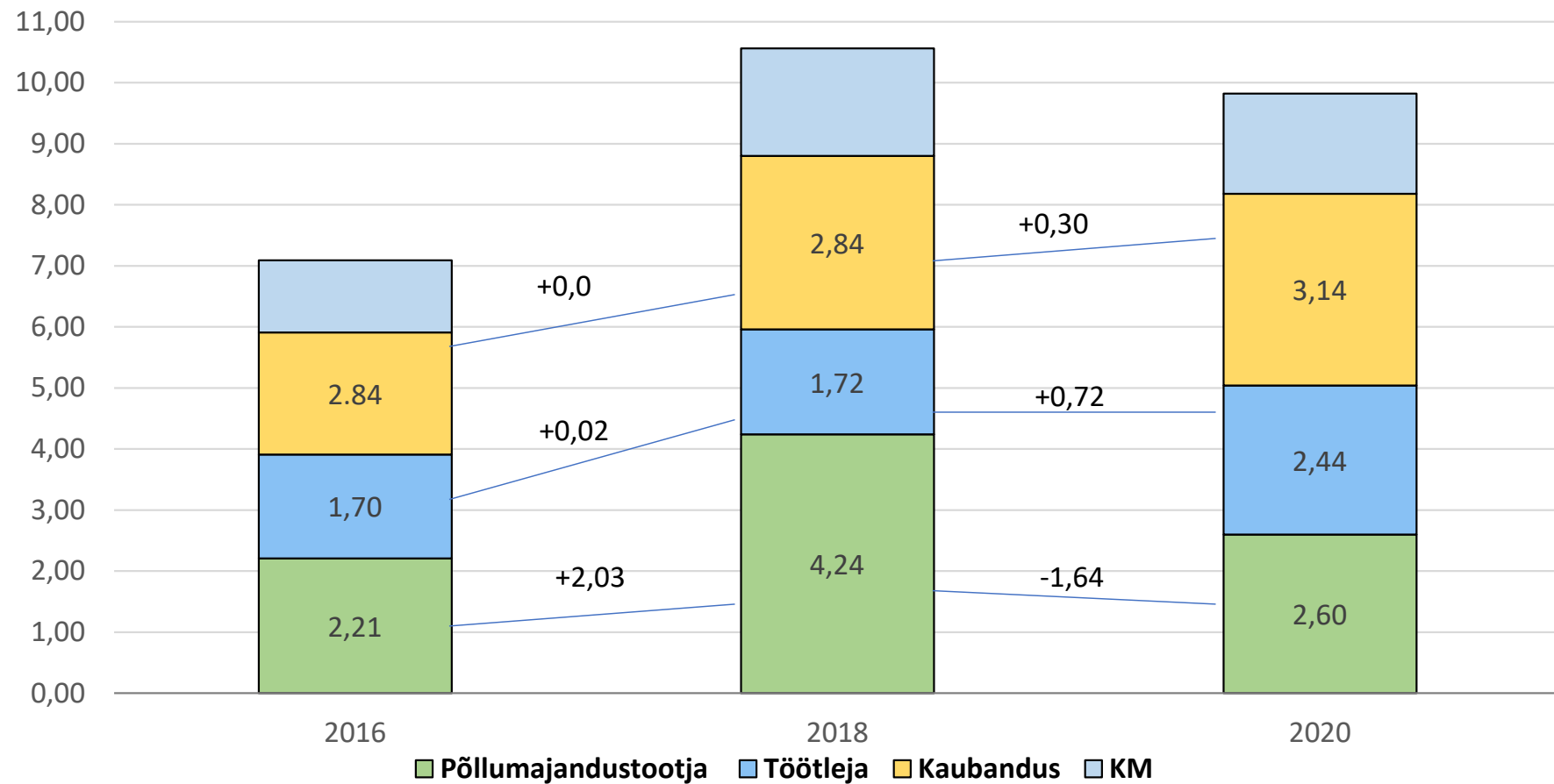
Hinnamarginaalide jagunemine: või (€/kg)

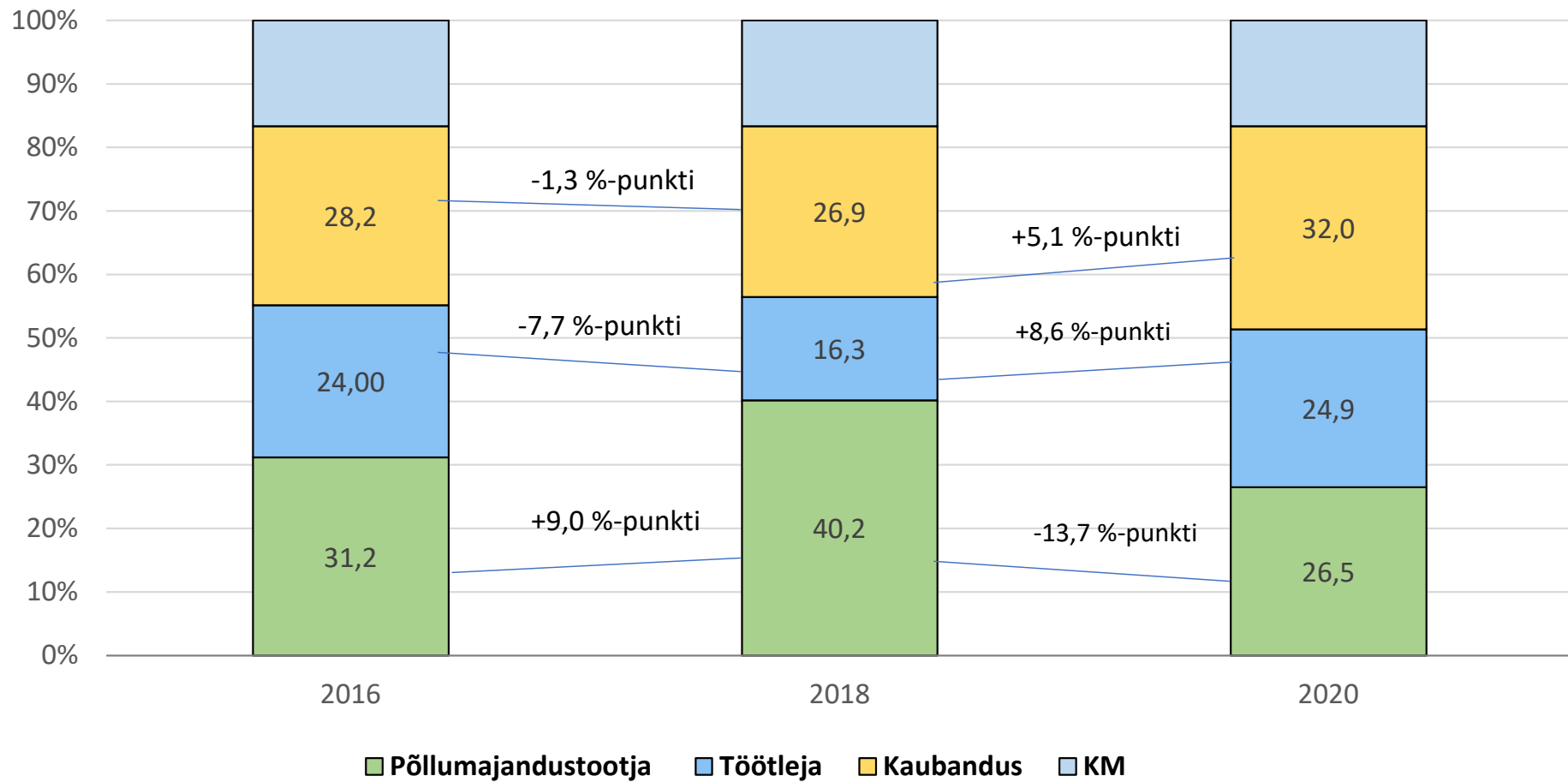
Hinnamarginaalide jagunemine: või (%)

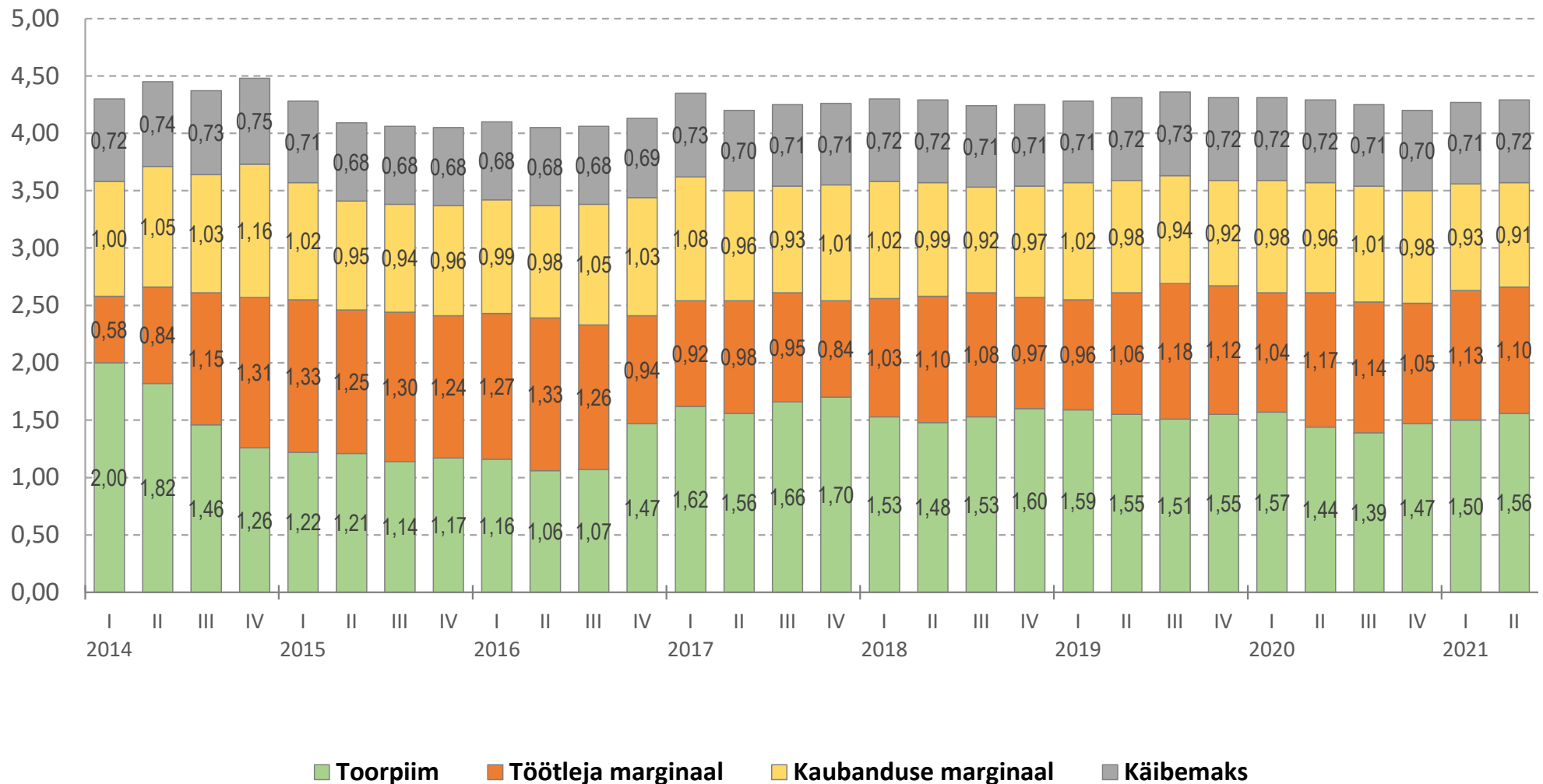
Või hinnamarginaalide jagunemine (€/kg)

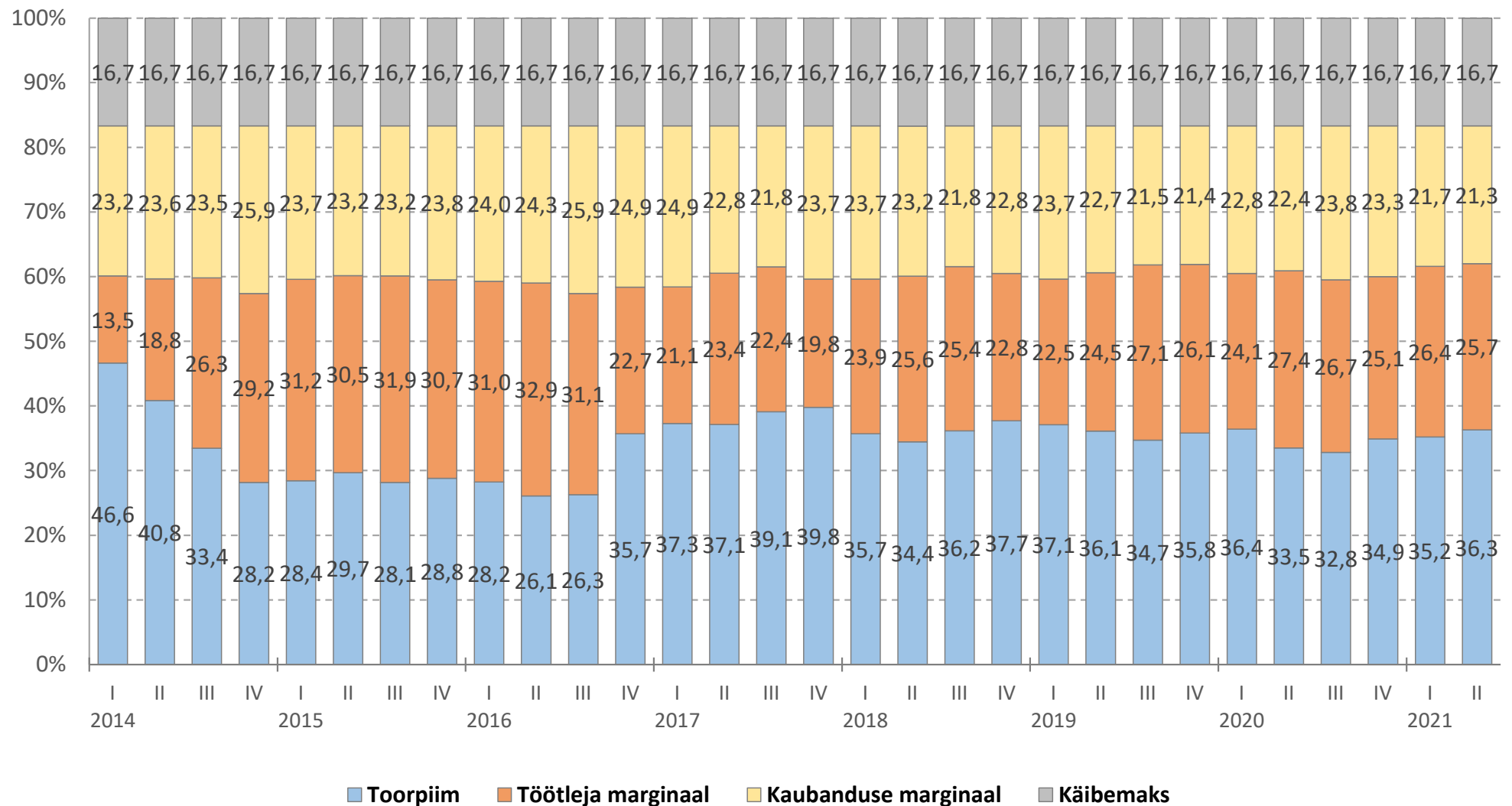
Või hinnamarginaalide jagunemine (%)

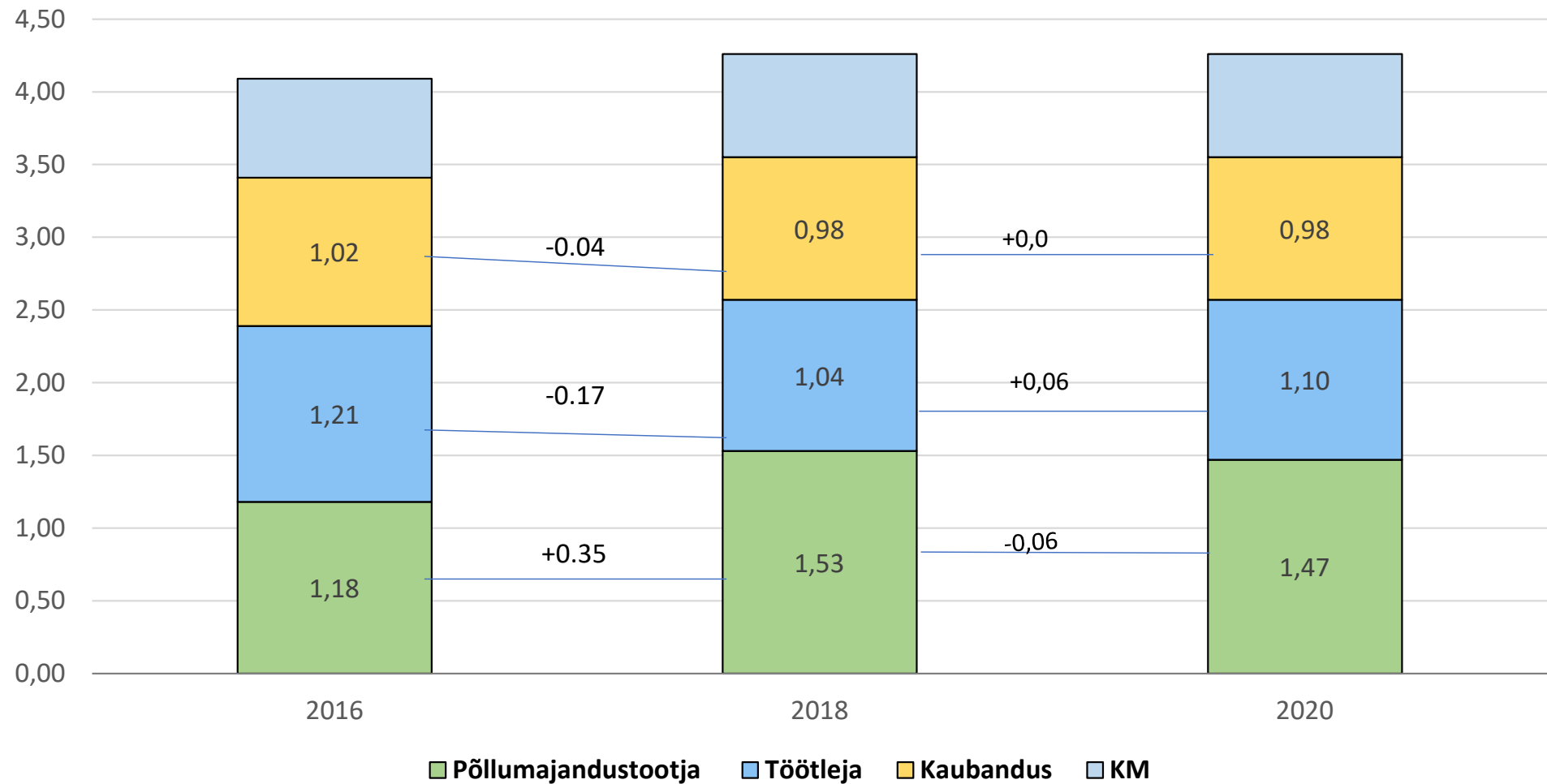
Hinnamarginaalide jagunemine: kodujuust (€/kg)

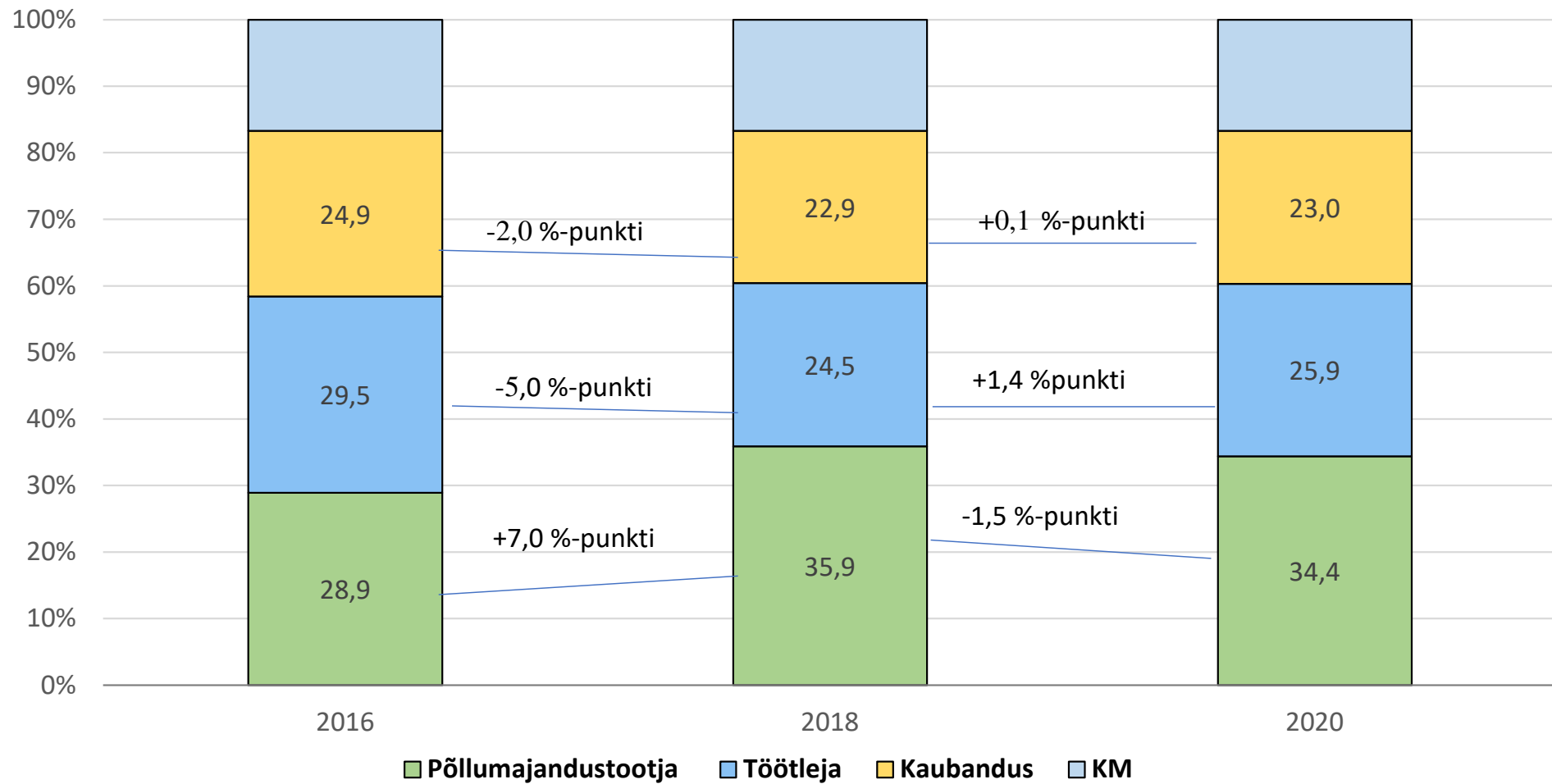
Hinnamarginaalide jagunemine: kodujuust (%)

Kodujuustu hinnamarginaalide jagunemine (€/kg)

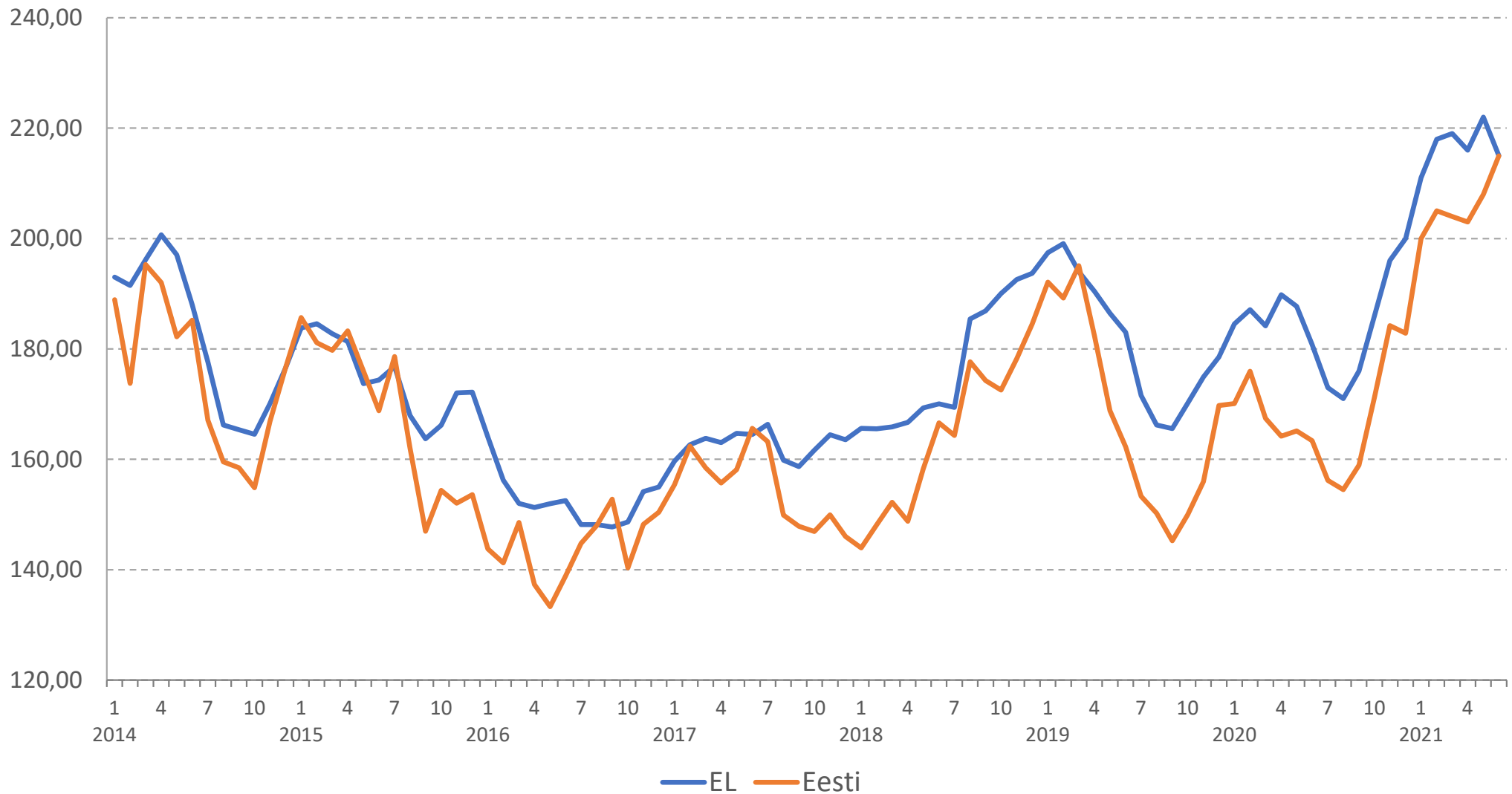
Kodujuustu hinnamarginaalide jagunemine (%)

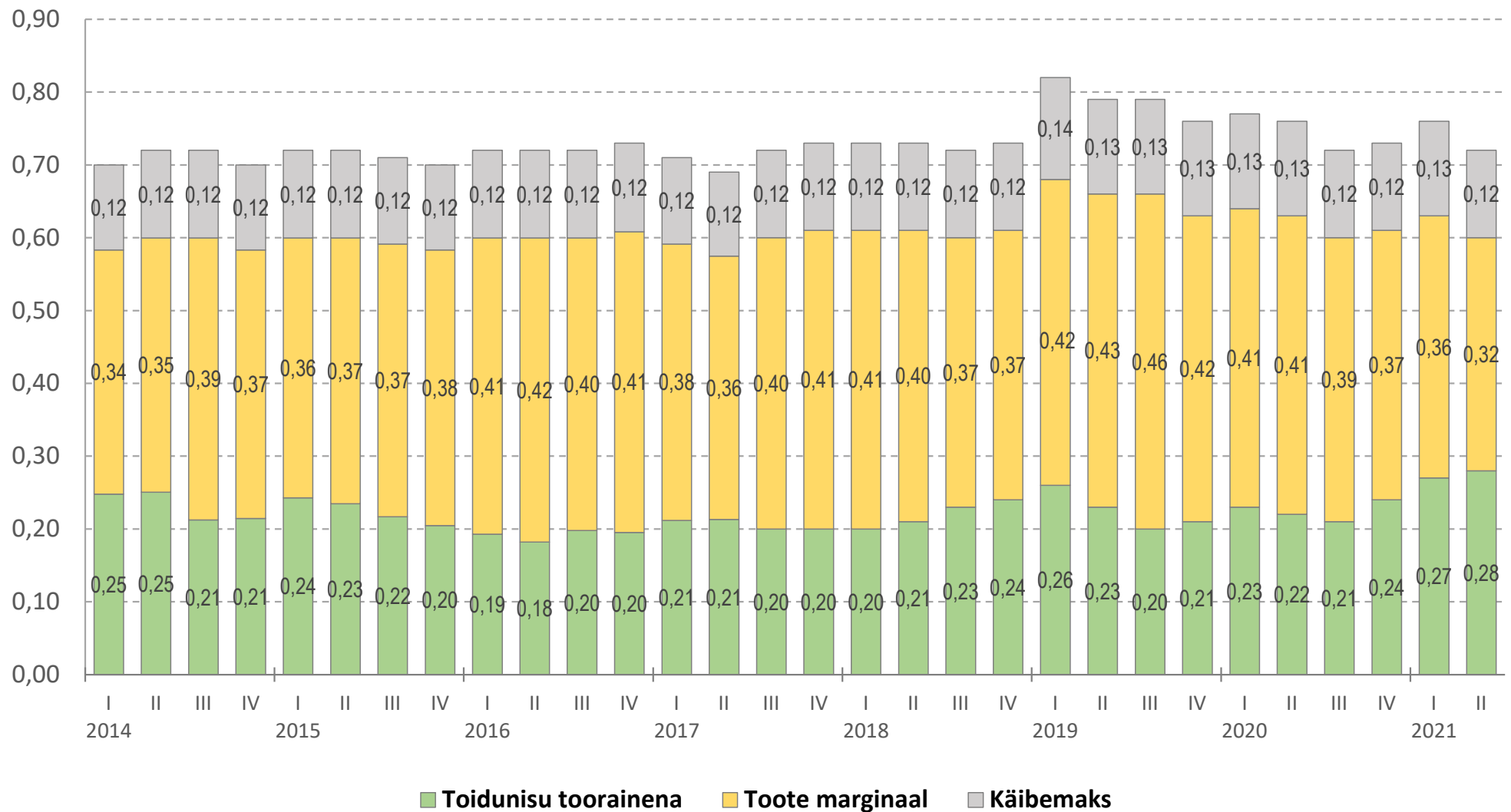
TERAVILJATOOTED

- **Toidunisu** kokkuostuhinnad 2020. aasta I poolel maailmaturul alanesid, seda heade varude ja ka soodsate saagiväljavaadete tõttu, tõusid aga uuesti teisel poolaastal. Tõus on jätkunud ka 2021. aastal.
- Eestis on toidunisu kokkuostuhind olnud volatiilsem kui EL keskmine hind ja hinnalangused on Eestis olnud suuremad kui EL-s keskmiselt. 2019. aasta lõpuks hind Eestis tõusis ja vahe EL hinnaga vähenes. 2019. aasta nisusaak oli Eestis hea, kokkuostu kogus üle kahe korra suurem kui 2018. aastal. Hea oli ka 2020. aasta nisusaak. Nisu kokkuostuhinnad liikusid langustrendil mõlema aasta esimesel poolel ja olid jälle tõusmas aasta teisel poolel. 2020. aasta keskelt alanud kokkuostuhinna tõus on jätkunud ka 2021. aasta I poolaastal.
- Nisujahu jaehind on viimasel 4 aastal püsinud Eestis suhteliselt stabiilne, kasvas aga 2019. aasta I kvartalis nii tooraine hinnatõusu kui tootemarginaali arvel ning jäi eelmistest aastatest kõrgemaks kogu 2019. aastaks ja ka 2020. aasta esimeseks pooleks. Seda vaatamata tooraine odavnemisele järgnevatel kvartalitel, sest tootemarginaal püsis kõrgena. Tootemarginaali alanemine 2020. aasta teises pooles alandas veidi ka nisujahu jaehinda. Tänu tootemarginaali jätkuvale alanemisele on jaehind püsinud oluliste muutusteta ka 2021. aasta I poolaastal vaatamata tooraine olulisele kallinemisele.
- Tooraine hinna osa nisujahu jaehinnas on aastatega vähenenud. 2013. aastal oli tooraine osa jaehinnas aasta keskmiselt 38%, 2014. aastal 33%, 2015. aastal 31%, 2016. aastal 27%, 2017. aastal 28%, kuid 2018. aasta lõpuks tõusis uuesti 32%-ni. 2019. aastal tooraine hinna osa nisujahu jaehinnas uuesti vähenes, III kvartaliks koguni 25%-ni ning oli IV kvartalis 27% tasemel, 2020. aastal aga jälle üle 29%, aasta lõpus koguni 32,5%. 2021. aasta II kvartalis oli tootaine osa nisujahu jaehinnas juba 38,9%.

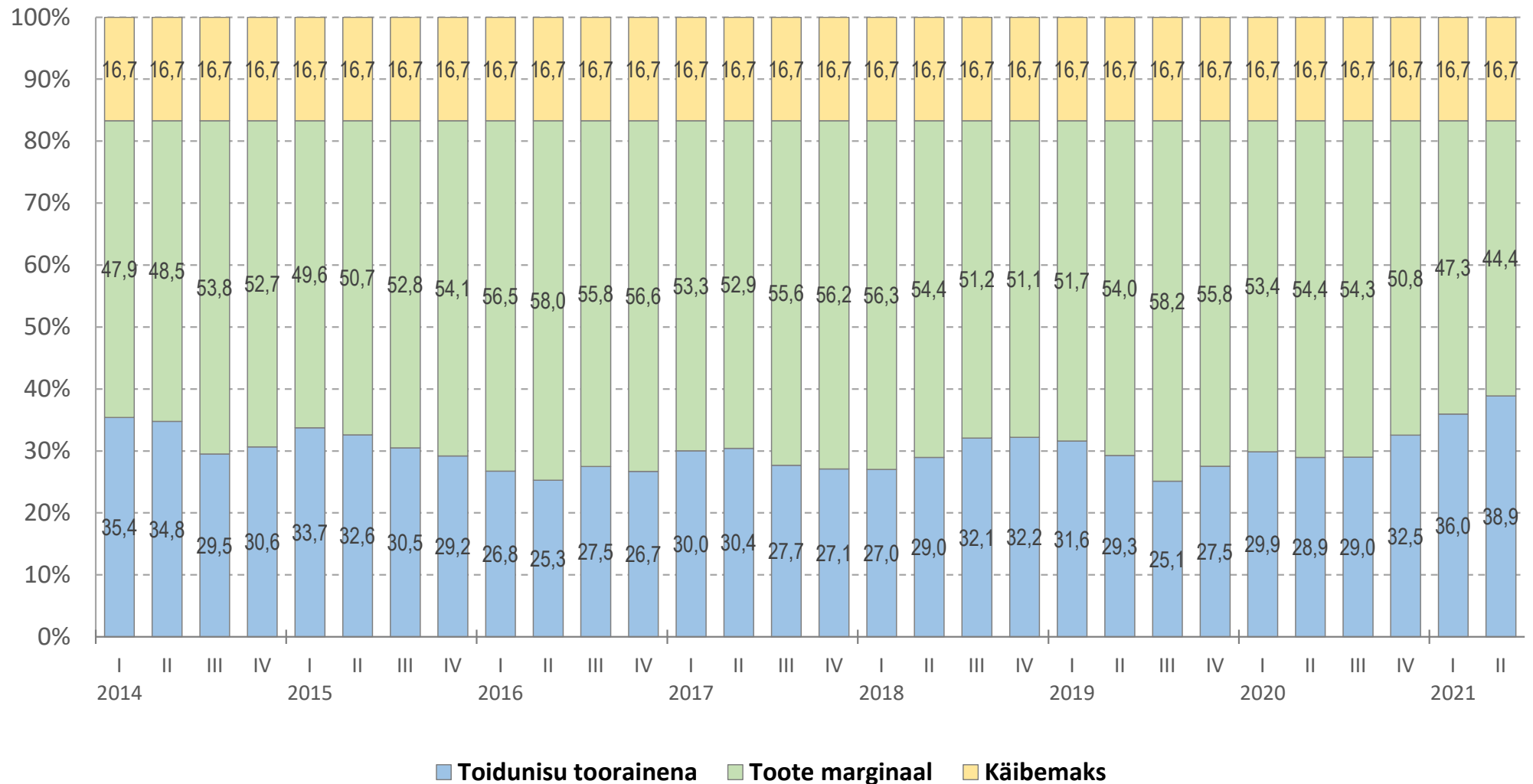
Toidunisu kokkuostuhind Eestis ja EL-s (€/tonn)

Hinnamarginaalide jagunemine: nisujahu (€/kg)

Hinnamarginaalide jagunemine: nisujahu (%)

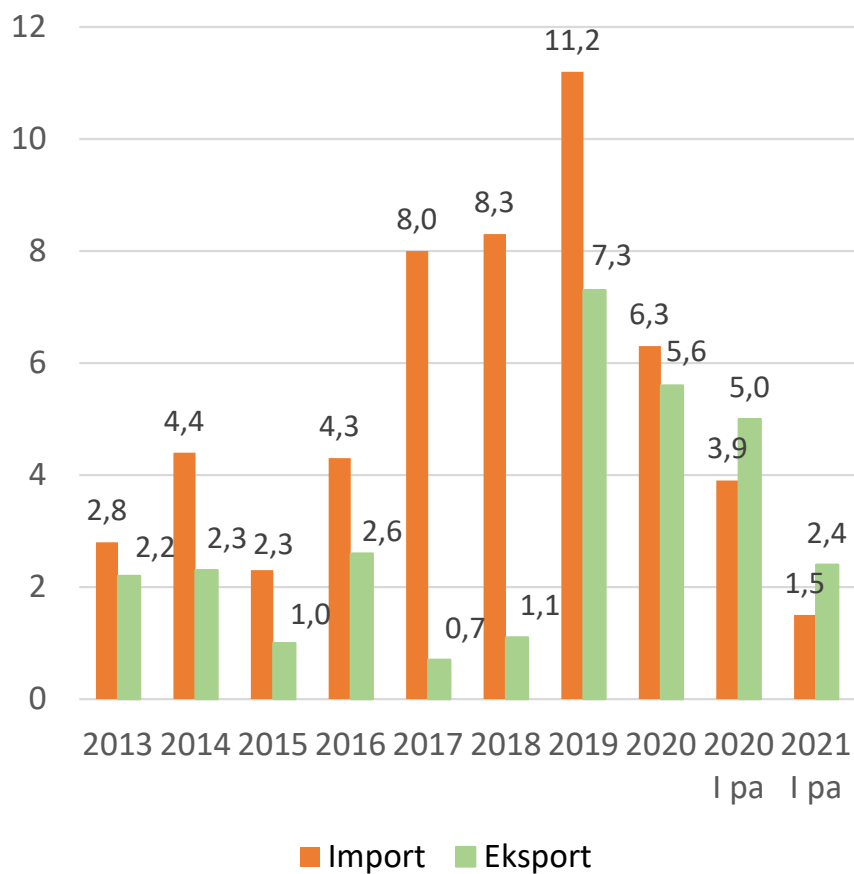

KÖÖGIVILI

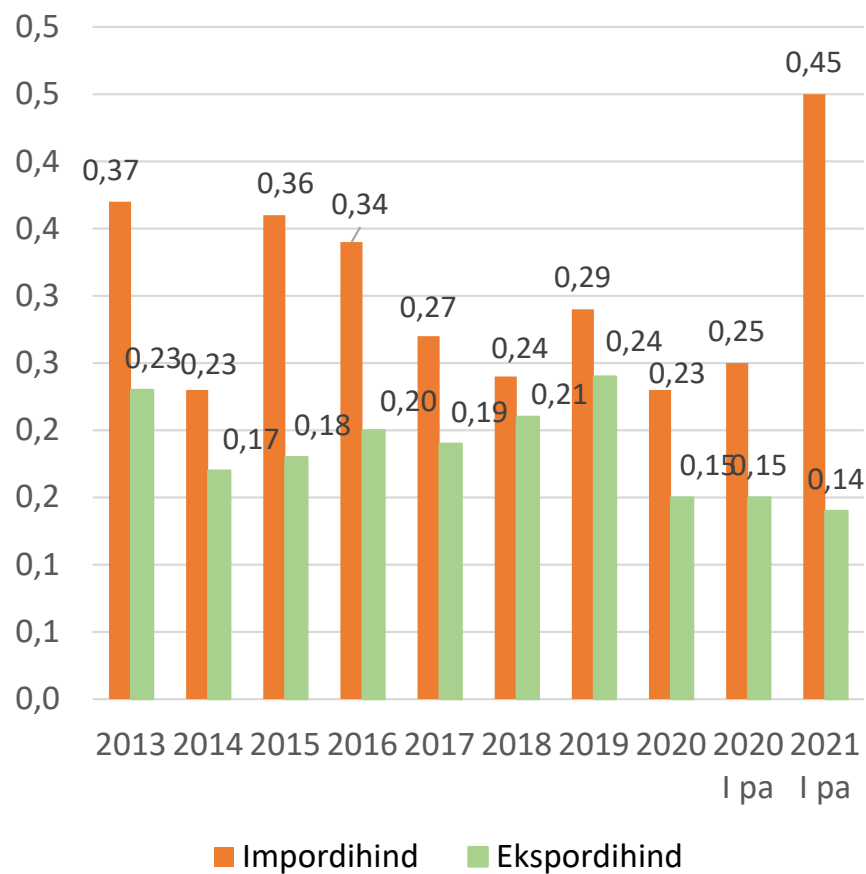
- Köögivilja kasvupind 2021. aastal oli 1877 ha, millest 95% oli avamaaköögivili. Avamaaköögivilja kasvupind on aastaga vähenenud 20%. Viimase viie aastaga on avamaaköögivilja kasvupind vähenenud 47%. Seejuures porgandi kasvupind on aastaga vähenenud 27% ja viie aastaga 32%. Kartulit kasvatati 2021. aastal 3371 ha, so 7% väiksemal pinnal kui 2020. aastal. Viimase viie aastaga on kartuli kasvupind vähenenud 37%.
- 2020. aasta hiline kevad, jahe ja ebaühtlaselt jaotunud sademetega suvi ning märg sügis ei soosinud köögiviljakasvatust. Avamaaköögivilja kogusaak oli 32% väiksem kui aasta varem. Ilmastik soosis küll kartuli kasvu, ent koristust segasid heitlikud ilmad. Hoolimata 2020. aastal kogutud napist saagist, olid 2021. aasta alguses köögivilja tootjahinnad madalad (porgand 0.14 €/kg). Veebruarist alates aga tootjahinnad tõusid ning I poolaasta porgandi keskmiseks hinnaks kujunes 0.23 €/kg, mis oli 15% kõrgem mullusest.
- Kartuli keskmine tootjahind Eestis oli 2021. aasta I poolaastal 0.13 €/kg, mis oli 24% madalam kui 2020. aastal samal perioodil. 2020. aastal oli kartuli saak nii Euroopas kui ka Eestis hea. Samal ajal piirati COVID-19 leviku tõttu tootlustusettevõtete tegevust, mistõttu vähenes ka vajatava kartuli kogused. Nii jõudsid poelettidele suuremad kogused, mis omakorda survestasidki hinda. Nõudluse piiratus Euroopas pärssis ka eksporti.
- Kartuli kasvatajate poolt saadav osa hinnamarginaalist on aastate lõikes kõikunud, tasapisi vähenedes. 2021. aasta I poolaastal jaotus marginaal tootja ja kaupleja vahel üsna sarnaselt 2020. aasta I poolaastaga.
- Tootjahinna osakaal köögivilja jaehinnas on aastatega küll mõnevõrra vähenenud, kuid 2020. aastal hakkas taas kasvama. 2021. aasta I poolaastal oli tootjahinna osakaal jaehinnas juba 60%.

Värske või jahutatud kartuli eksport ja import 2013-2021 I poolaastal

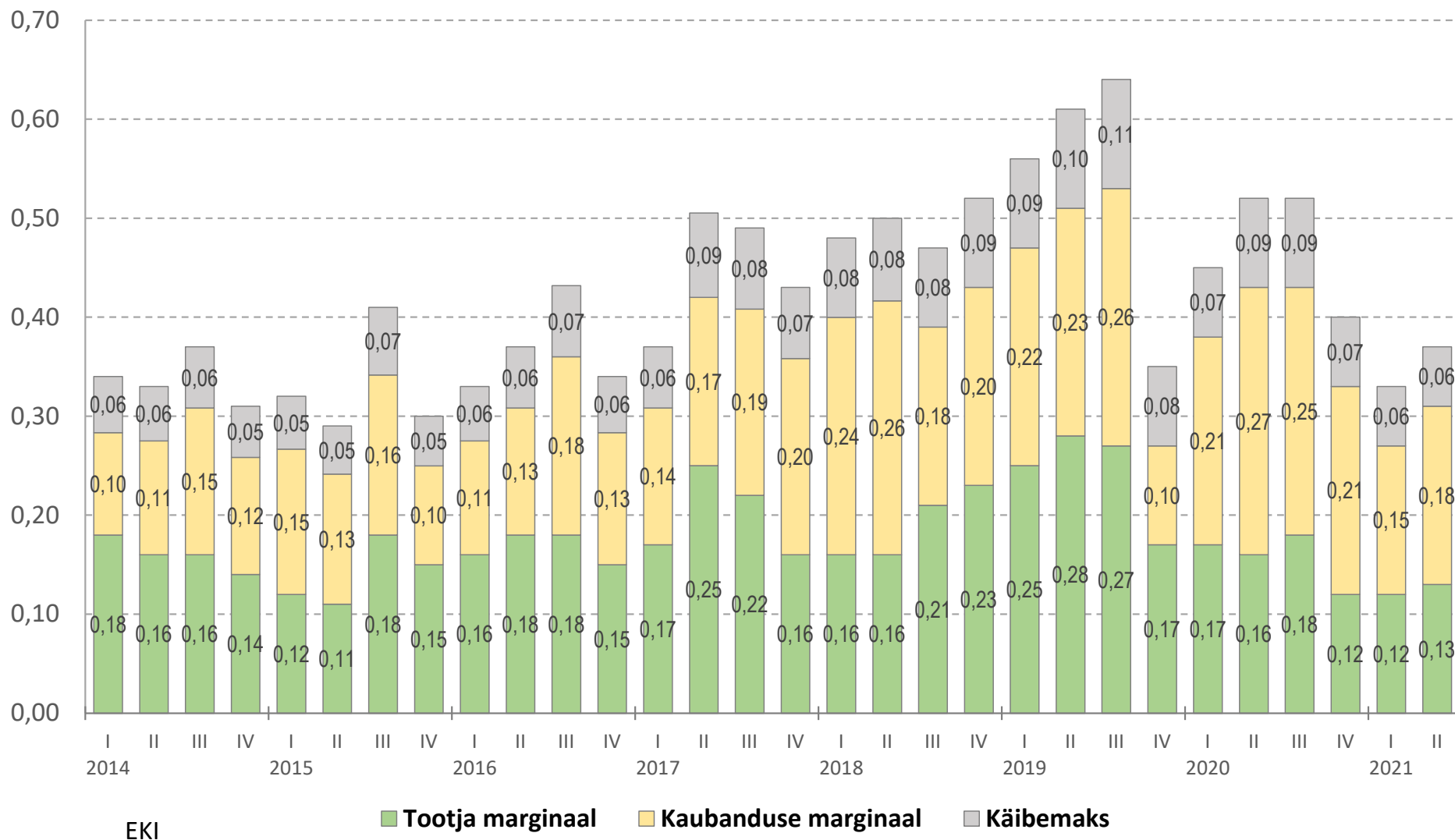
tuhat tonni

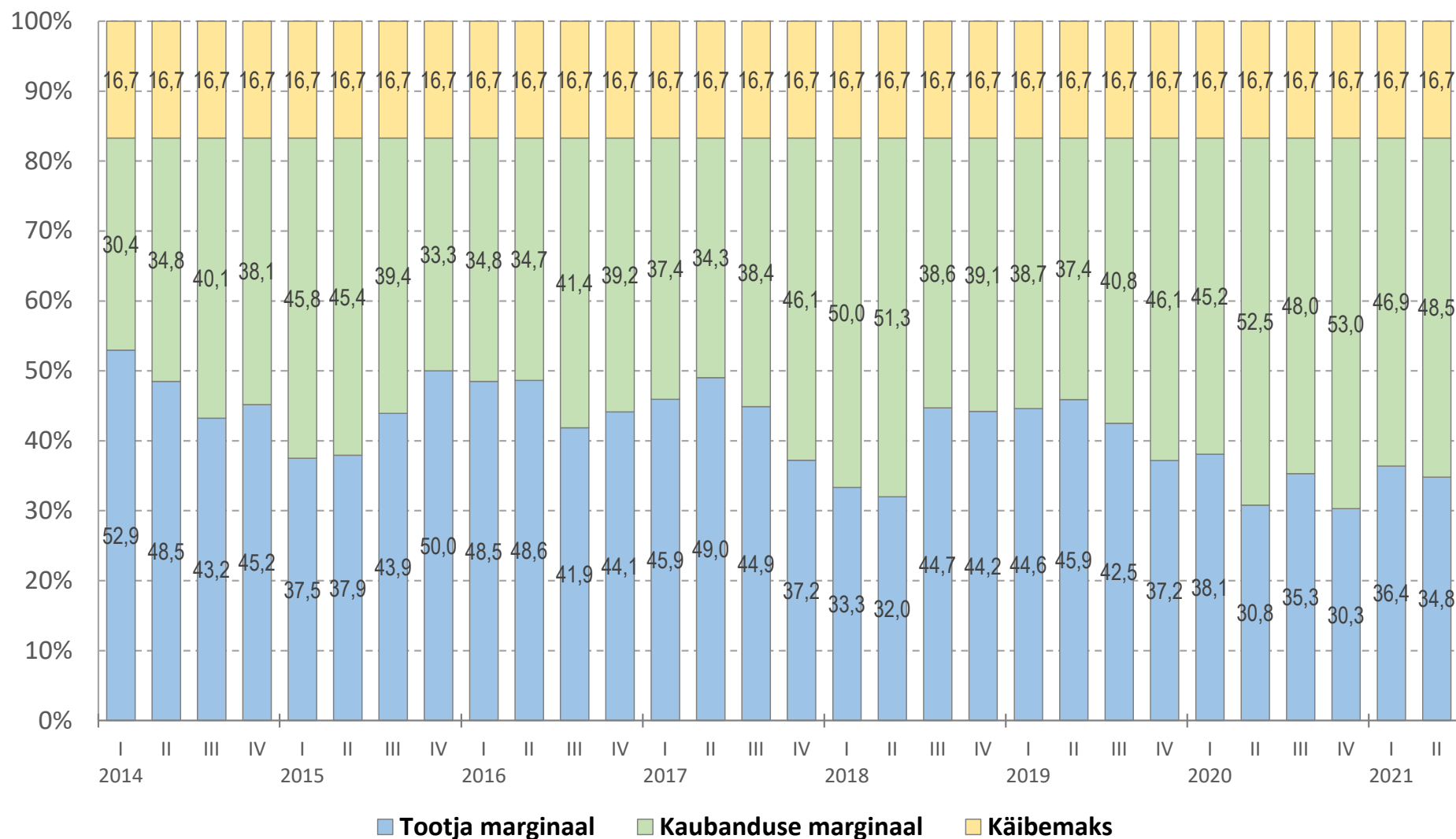
€/kg

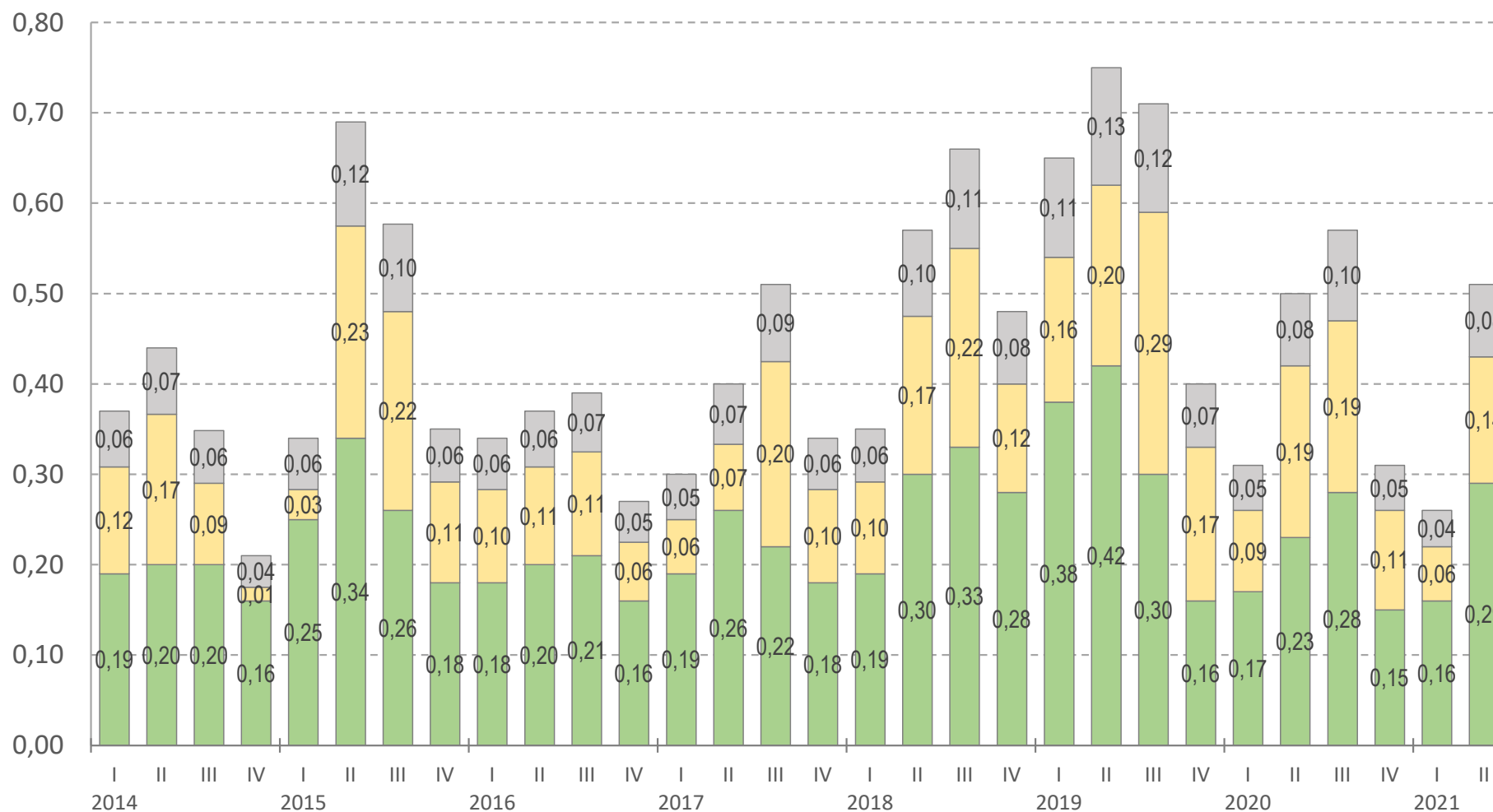
Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)kartul, (€/kg)

Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)kartul (%)

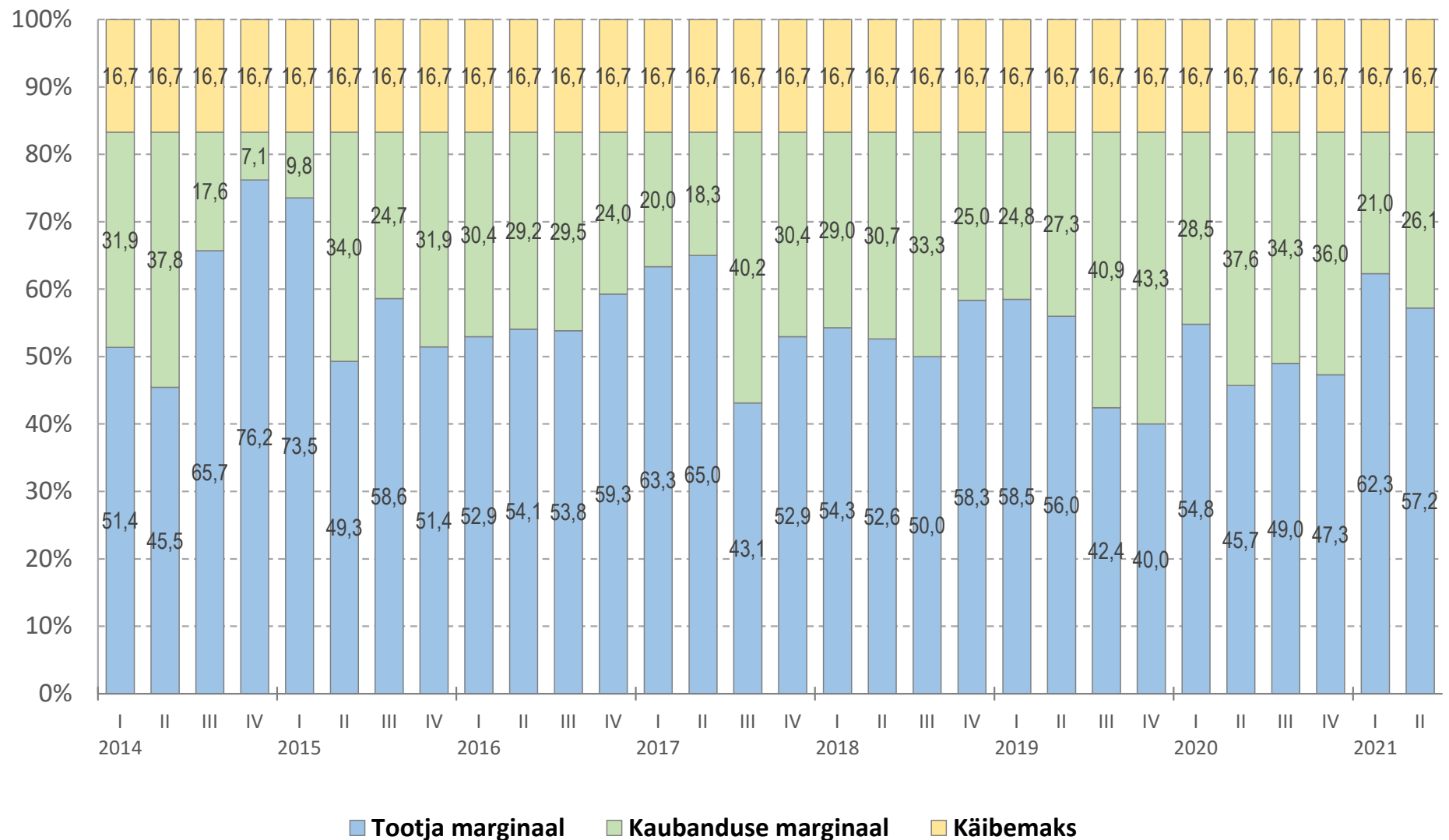
Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)porgand (€/kg)

EKI

■ Tootja marginaal ■ Kaubanduse marginaal ■ Käibemaks

Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)porgand (%)

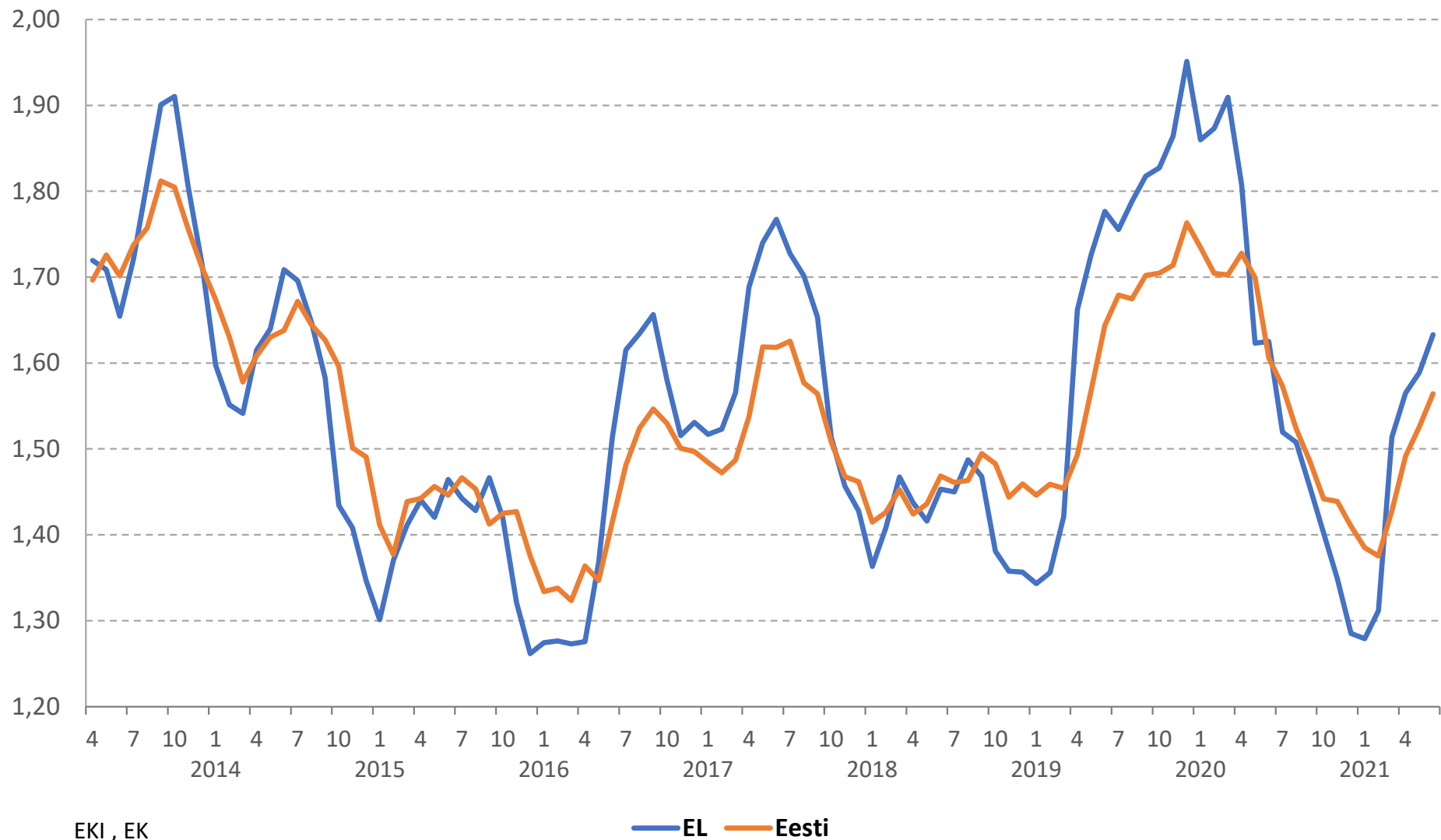

LIHATOOTED JA MUNAD

- Vaktsineerimise alustamine COVID-19 vastu muutis 2021. aasta I poolaastal oluliselt turuolukorda. Avati taas tootlustusettevõtted, hoogustus turism ja kaubavahetus. Aasta esimestel kuudel hakkasid liha hinnad maailmaturul nõudluse suurenedes taas tõusma.
- Hoolimata hinnatõusust veiseliha toodang EL-s oluliselt ei suurenenud. 2021. aasta I pooles kasvas toodang aasta varasemaga võrreldes vaid 0,2%.
- EL-i sealihaturgu mõjutas Covid-19 levikule lisaks ka Aafrika seakatk. Sellele vaatamata suudeti kasvatada sealiha eksporti. Välisnõudluse toel kasvas sealiha toodang EL-s 2021. aasta I poolaastal 5%. Hind, mis 2020.a. II kvartalist alates langes, hakkas uue aasta saabudes kosuma. 2021. aasta I poolaasta lõpuks oli sealiha hind taas mullusel juunikuisel tasemel.
- 2021. aasta I poolaastal kahanes Eestis nii sea- kui ka veiseliha toodang 2% võrreldes 2020. aasta I poolaastaga. Sealiha keskmine kokkuostuhind oli samal ajal aga 14% madalam. Veiseliha keskmine kokkuostuhind püsis mullusel tasemel.
- Sealiha turgu Eestis mõjutab oluliselt impordimaht ja hind, millega tööstused saavad sealiha maailmaturult importida. 2021. aasta esimesel kuuel kuul olid impordikogused 1% väiksemad kui aasta varem, ent impordihind oli aasta varasemast 16% madalam.

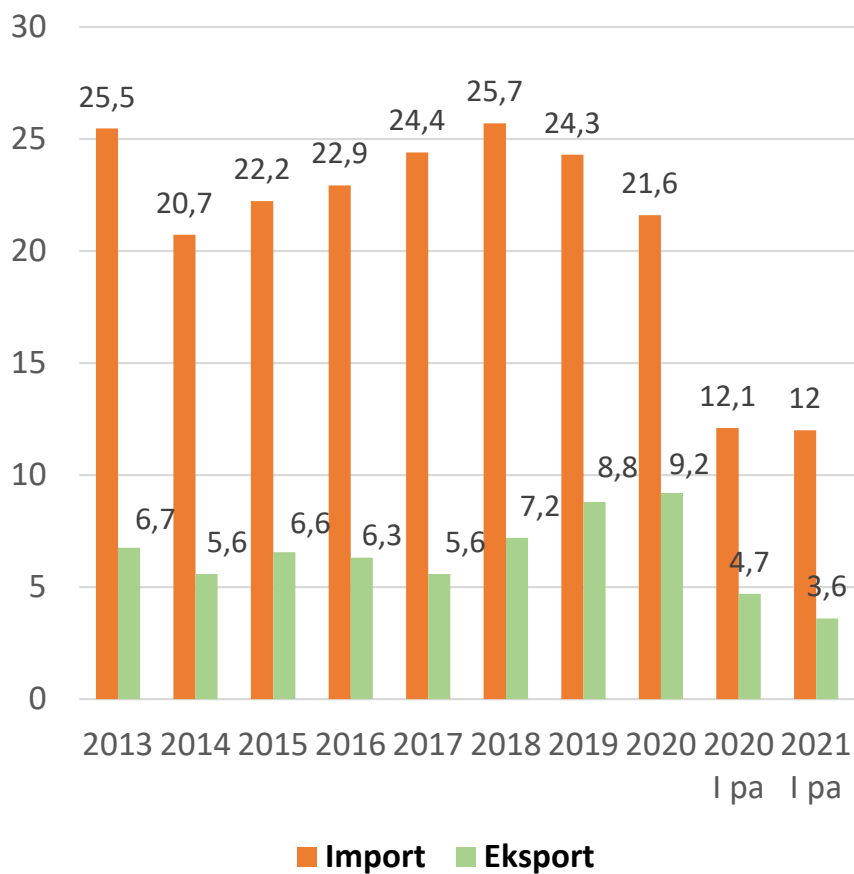
- Hakkliha jaehind ja marginaalide jagunemine tarneahela lülide vahel on püsinud Eestis senini suhteliselt stabiilne, kuid 2020. aastal on kaubanduse marginaali osakaal jaehinnas hakanud suurenema, tõustes aasta lõpus 45%-le. Sellel tasemel püsis kaubanduse marginaal ka 2021. aasta I kvartalis, kuid II kvartalis vähenes taas 41%-le. 2020. aasta esimese kuue kuuga võrreldes on hakkliha jaehind 2021. aasta I pooles langenud 2%.
- Munatoodang Eestis oli 2021. aasta I poolaastal 8% suurem kui aasta tagasi. Koos munade tootjahinna tõusuga kerkis jaehind 2018. aastal hüppeliselt. Sellele tasemele on hinnad jäänud püsima ka 2021. aasta I poolaastal. Hinnamarginaali jagunemises olulisi muutusi 2021. aasta kaasa ei toonud – tootja marginaal püsis jätkuvalt mõnevõrra suurem kaubanduse marginaalist. Kohalik munatoodang katab siseturu vajadusest vaid 51% (2020.a.), mistõttu munade jaeturgu mõjutavad oluliselt importmunade pakkumise maht ja hinnad. Kanamunade impordikogus 2021. aasta I poolaastal 2020. aastaga võrreldes vähenes (-8%), imporditu väärtus langes 2%.
- Mahemunade tootjahind oli ligi 3 korda kõrgem tavamunade tootjahinnast. Mahemunade jaehind oli tavamunade jaehinnast pea 2 korda kõrgem, kusjuures mahetootjate tootjahinna osakaal jaehinnas oli suurem kui tavatootjatel. Mahemunade kaubanduse marginaali osakaal vähenes 2021. aasta alguses veelgi, olles 14%.

Sealiha kokkuostuhind Eestis ja EL-s (E kategooria, €/kg)

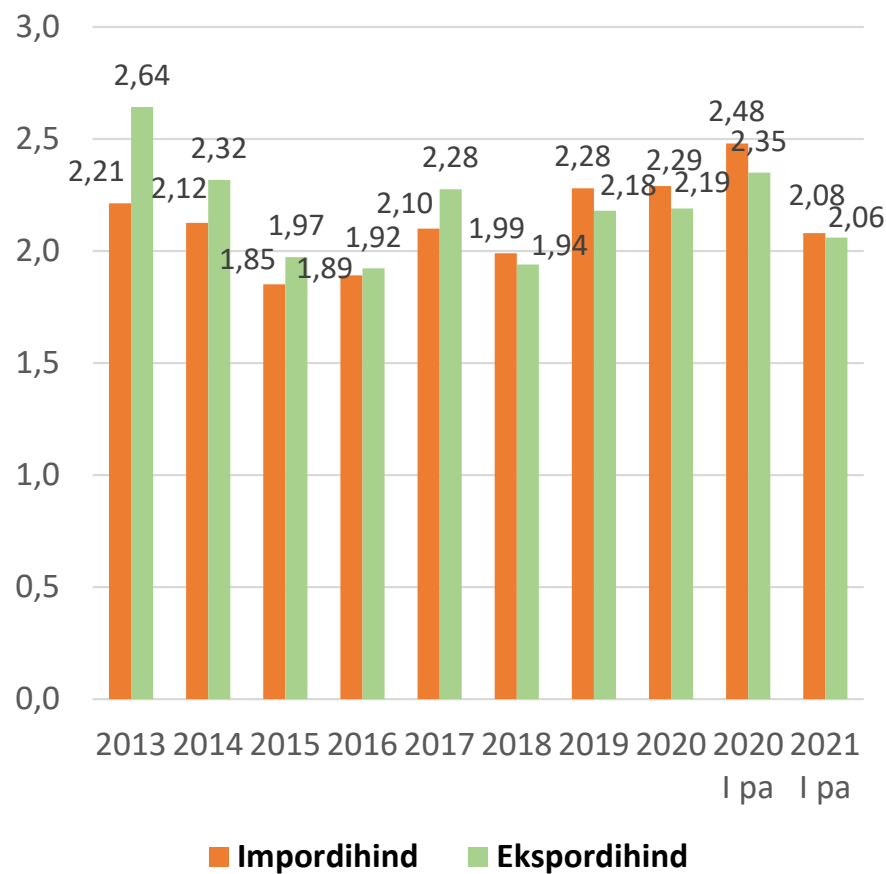

Värske, jahutatud või külmutatud sealiha eksport ja import 2013-2021 I poolaastal

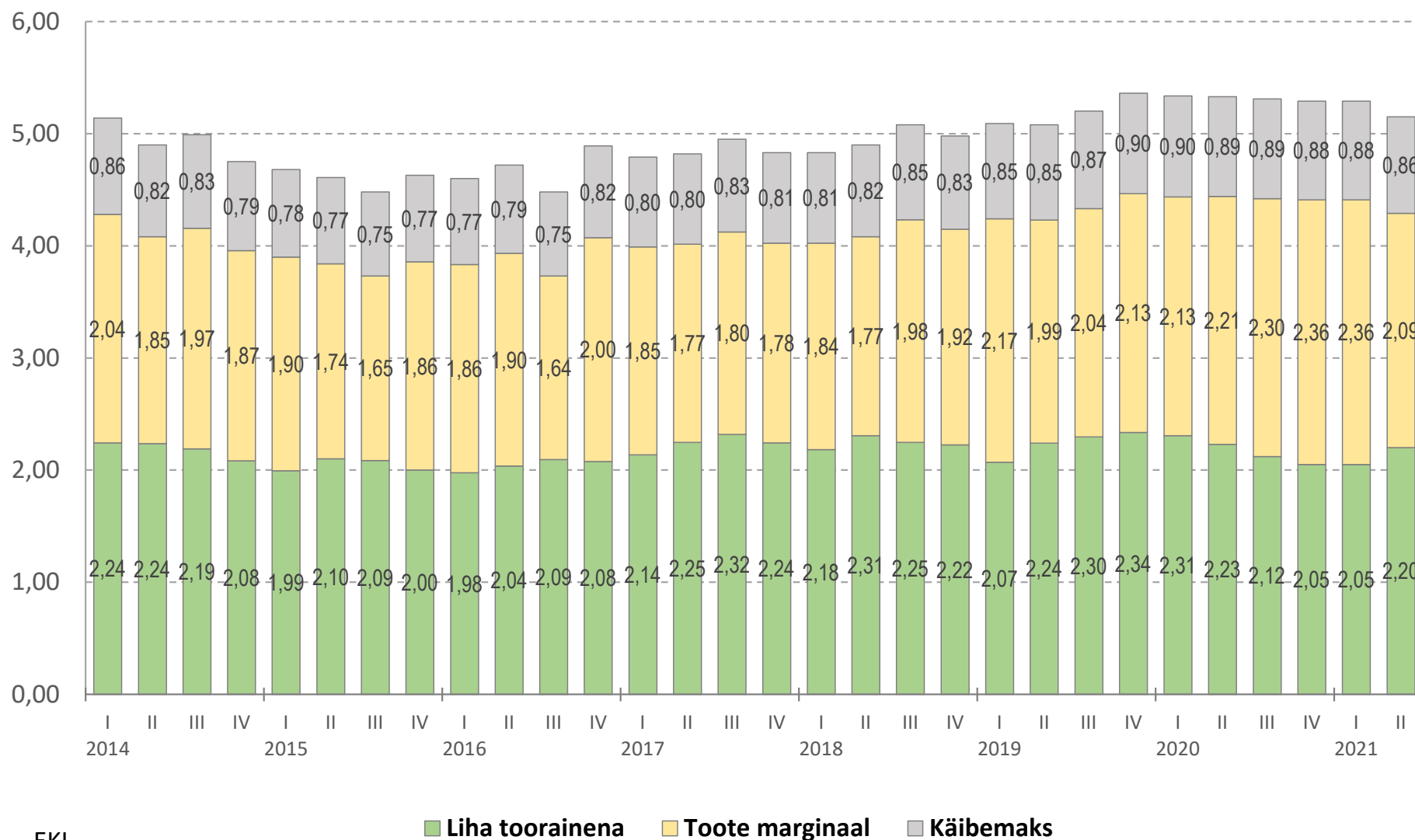
tuhat tonni

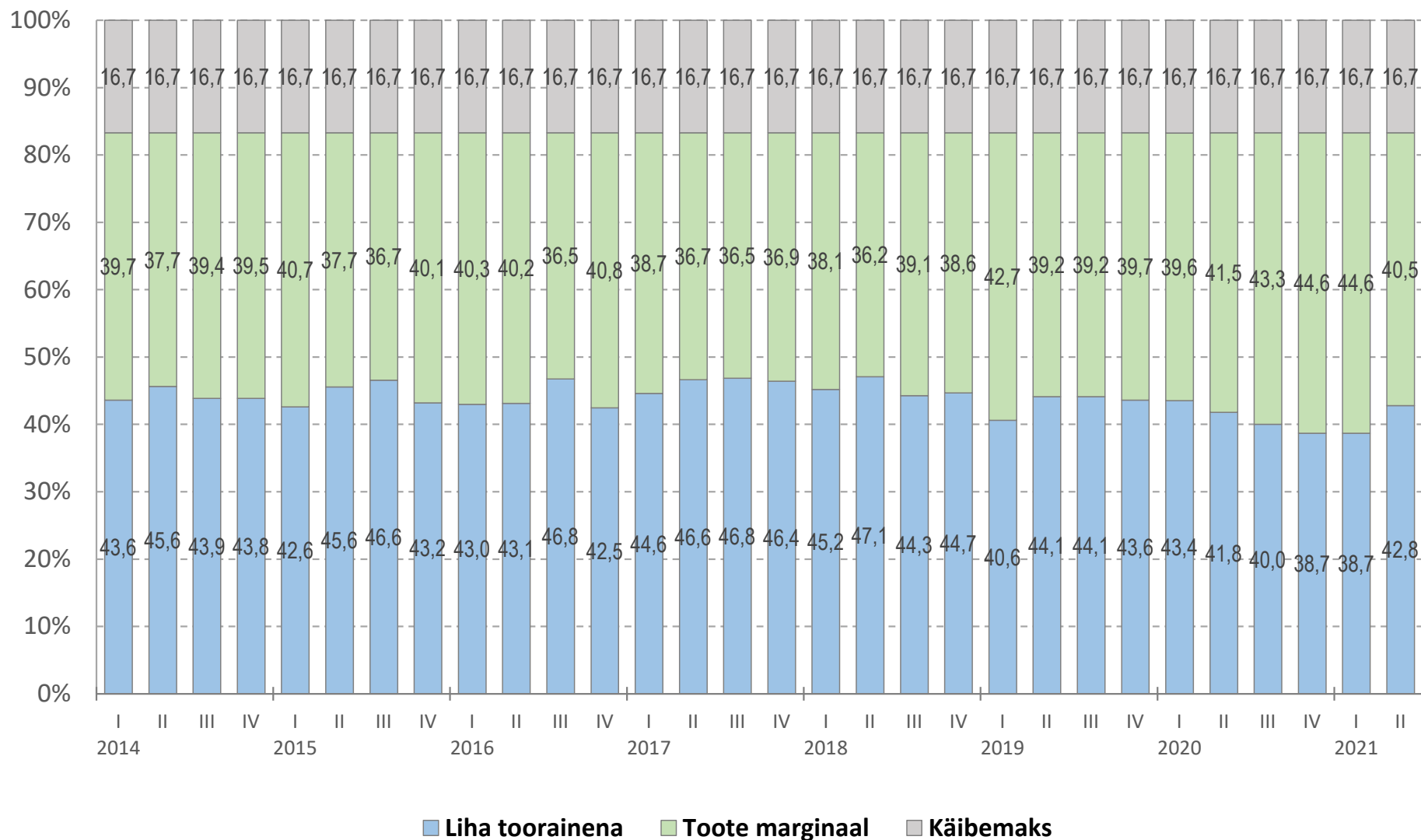
€/kg

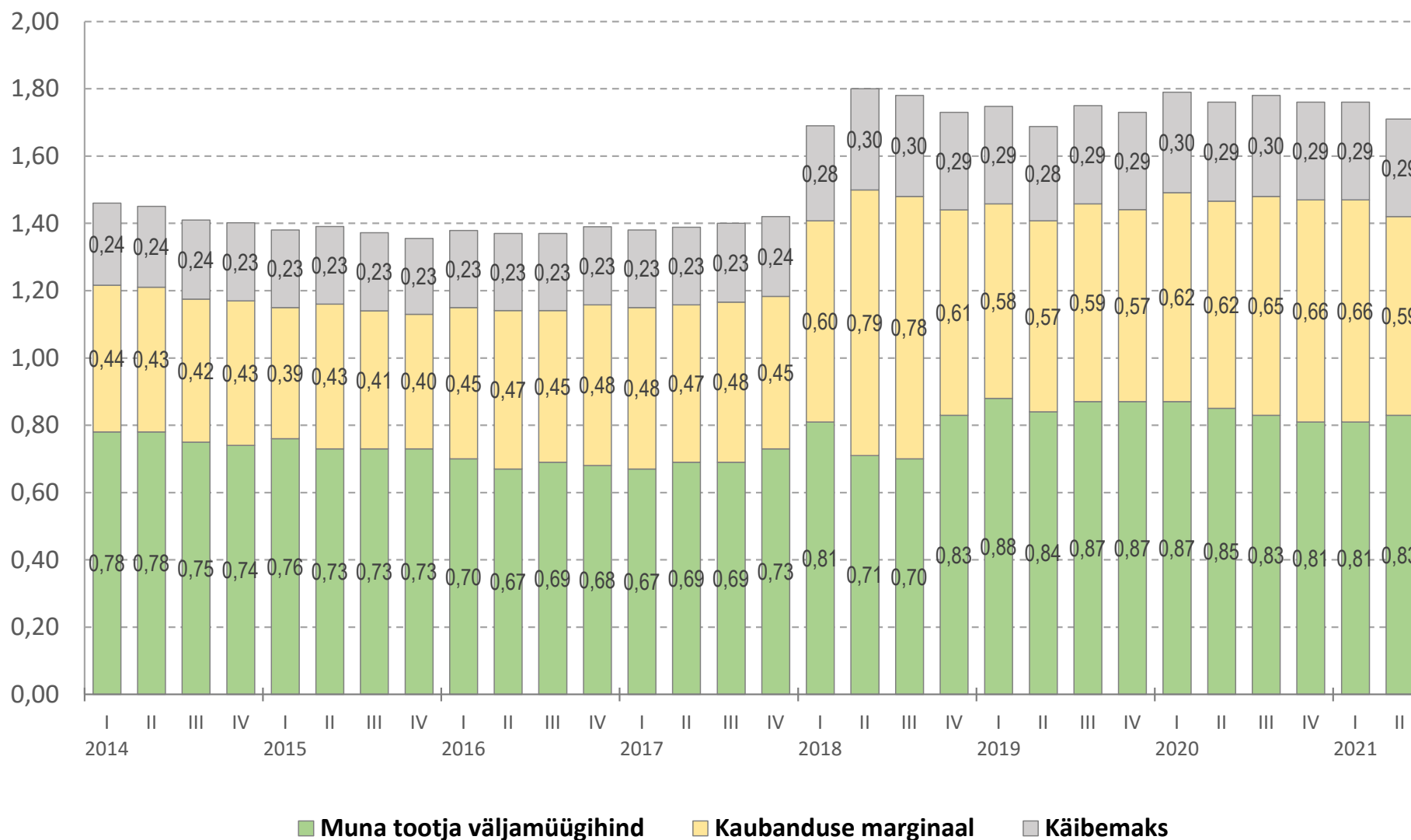
Hinnamarginaalide jagunemine: jahutatud kodune hakkliha (€/kg)

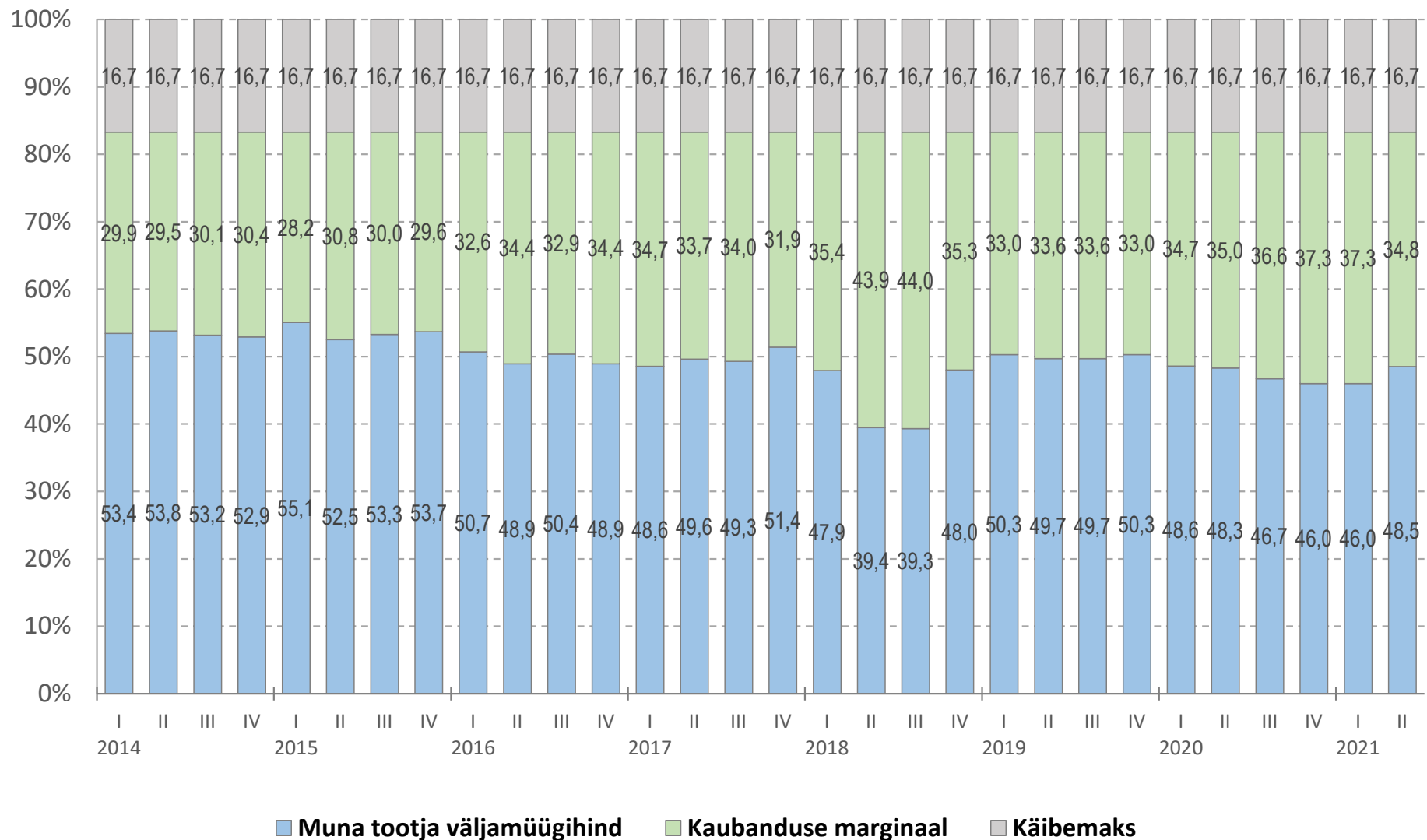
Hinnamarginaalide jagunemine: jahutatud kodune hakkliha (%)

Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)munad (M+L, €/10 tk)

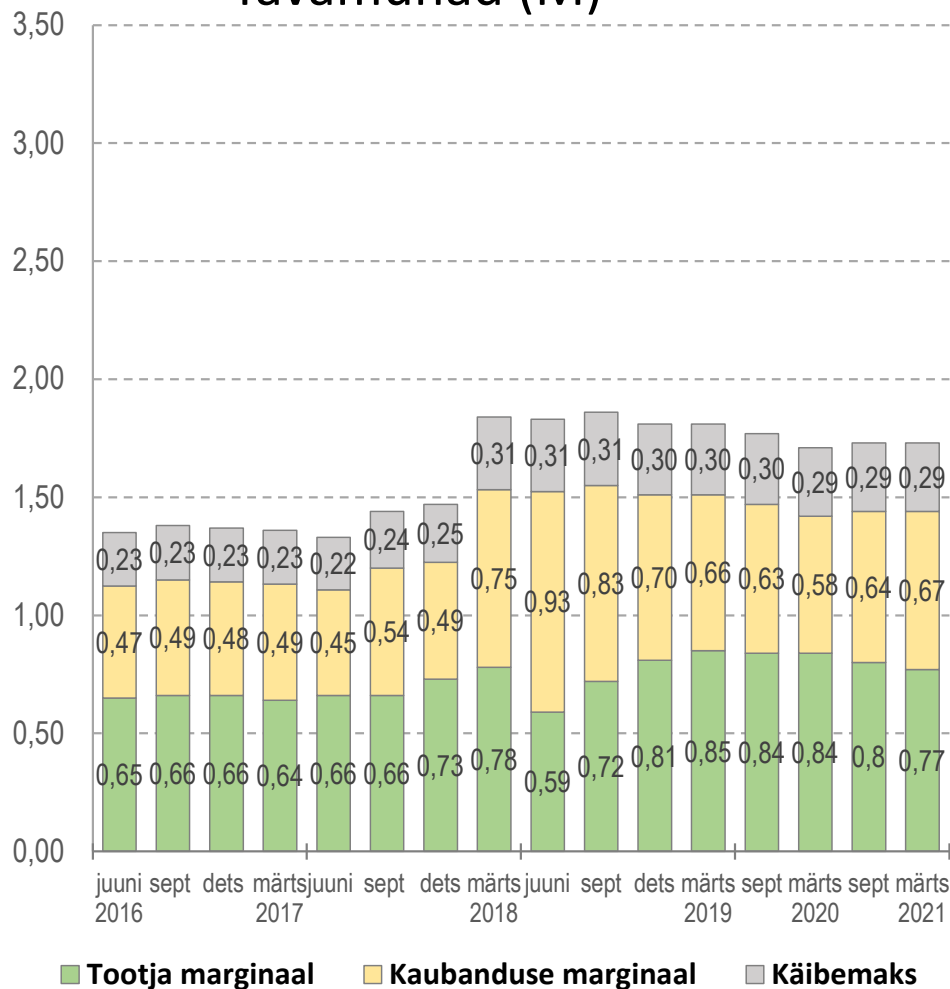

Hinnamarginaalide jagunemine: (tava)munad (M+L, %)

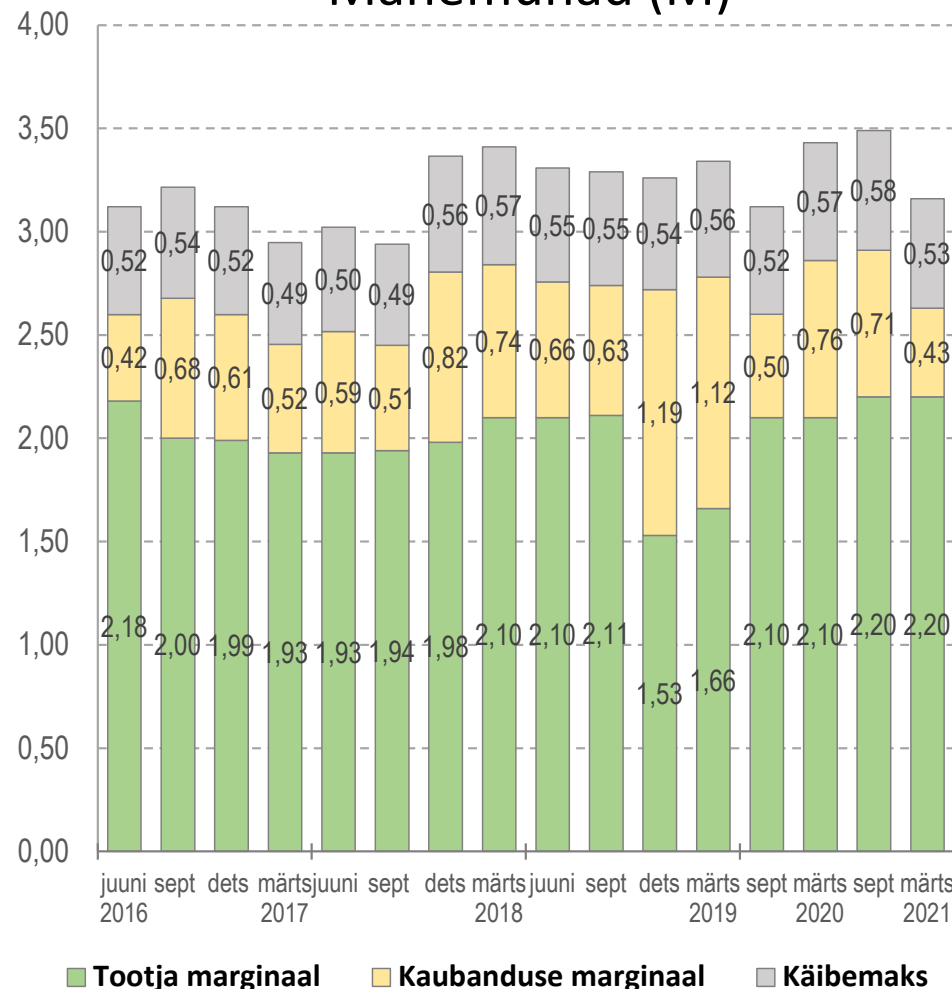

Hinnamarginaalide jagunemine (€/10 tk)

Tavamunad (M)

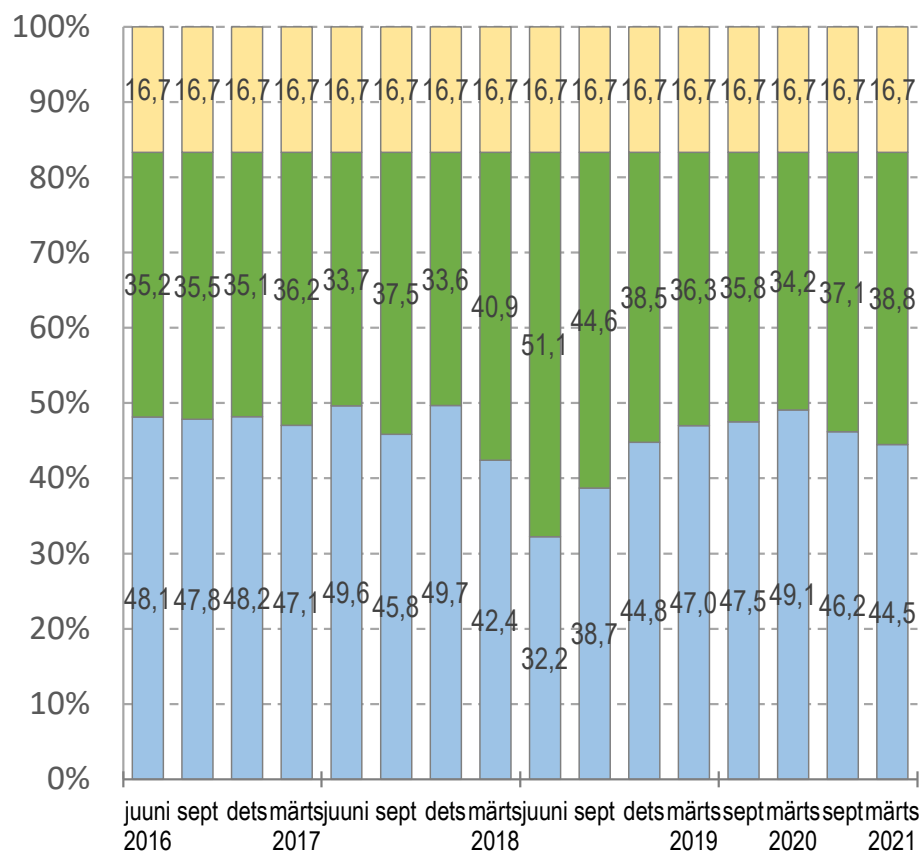

Mahemunad (M)

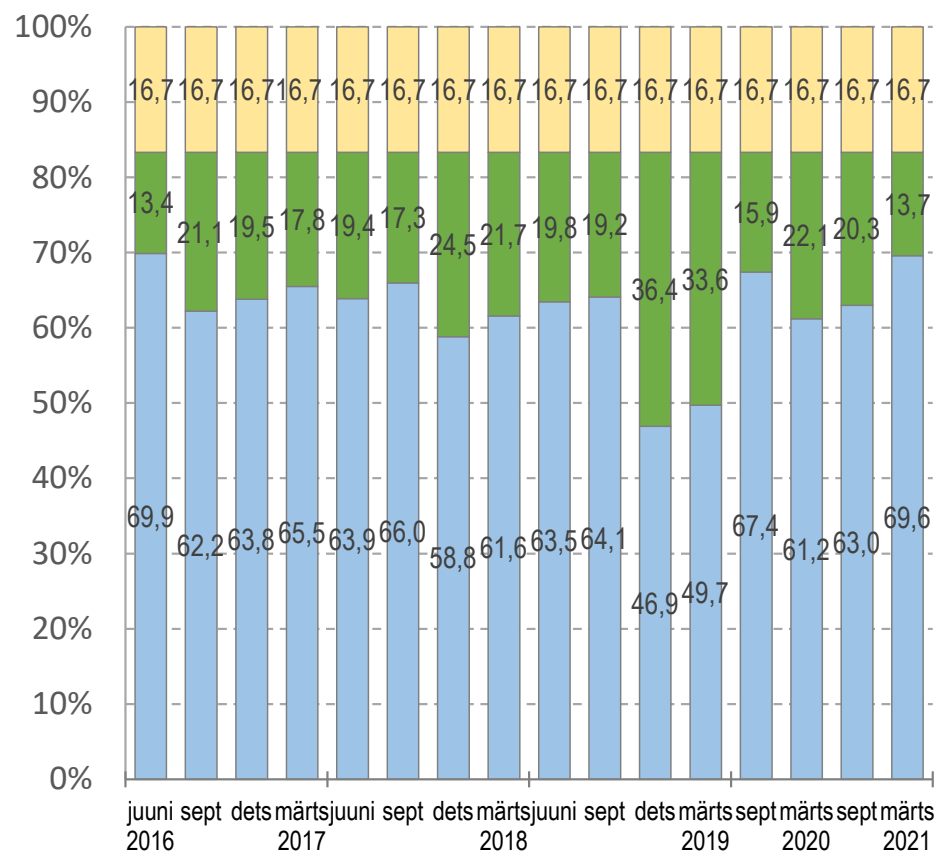

Hinnamarginaalide jagunemine (%)

Tavamunad (M)

Mahemunad (M)

■ Tootja marginaal ■ Kaubanduse marginaal ■ Käibemaks

■ Tootja marginaal ■ Kaubanduse marginaal ■ Käibemaks

Üldjärelused

- Järsud hinnamuutused Eesti toiduturul on tingitud eeskätt muutustest EL ja maailmaturul. Eesti kokkuostuhindade muutuste trendid on tugevas korrelatsioonis maailmaturu hinnamuutustega.
- Kuna laovarud maailmas on vähenenud ja EL ühtse põllumajandusturu toetusmeetmete hulgas on oluliselt vähem turu stabiilsuse tagamiseks mõeldud meetmeid, siis on kõik EL põllumajandustootjatele makstavate hindade muutused läinud kiiremaks ja ulatuslikumaks.
- Aastail 2014-2020 olid muutused kõige järsumad piimaturul ja kõige volatiilsemad olid tootjate hinnad.
- Kriisiperioodil (2016) kaotasid hinnamarginaalis enim põllumajandustootjad. Põllumajandusturgude konjunkturi paranedes (mis toimus 2017.aastal) on põllumajandustootjad oma osa hinnamarginaalis uuesti suurendanud. 2018-2020. aastal on aga uuesti vähenenud põllumajandustootjate osa hinnamarginaalis ning suurenenud töötlejate ja kaubanduse osa.
- Köögivilja ja kartuli kasvatajate poolt saadud kokkuostuhind ja hinnamarginaal kõigub küll kvartaalselt, kuid pole viimaste aastate jooksul oluliselt muutunud. Kohalikke kartuli ja köögiviljakasvatajaid survestab turul oluliselt importtootjate pakkumine. Tootjahinnad tõusid oluliselt 2021. II poolaastal.
- Kallima jaehinnaga ja kõrgema lisandväärtusega toodetele lisab kaubandus oluliselt suurema juurdehindluse kui madalama jaehinna puhul. Tootjate kokkuostuhindade alanedes ei pruugi alaneda jaehinnad, vaid kaubandus suurendab oma marginaali. Heaks näiteks on siin juust ja või.

- Viimase aasta jooksul on põllumajandustootjate osa toote lõpphinnas olnud enamasti kerges langustrendis.
- Kõige enam on kaotanud viimase 5 aasta jooksul tarneahela hinnamarginaalide arvestustes piimatootjad.
- Põllumajandusturu kriisides ja kokkuostuhindade langedes on esimestel kuudel suurendanud toote jaehinnast saadavat protsentuaalset osa nii tööstus kui kaubandus.
- Kui tegemist on ületootmisest tingitud kriisiga, millega ei kaasne tarbijate nõudluse langus, siis enamasti kaubandus suurendab kriisis oma osa hinnamarginaalis.
- Eesti põllumajandustootjat mõjutavad tugevalt (hindu alla surudes) importtooraine pakkumine toidutööstustele ja importtoidukauba pakkumine kaubanduses. Reeglina on imporditava kauba mahud kasvanud.

- Erinevalt kokkuostuhindade ja tööstuste väljamüügihindade info kogumisest ei ole Euroopa Komisjon suutnud käivitada hästi toimivat jaehindade vaatlussüsteemi, nii puudub rahvusvaheliselt võimalus arvutada hinnamarginaalide jaotust tarneahelas erinevates riikides.
- Ka puudub Euroopa tasemel ülevaade köögiviljade ja kartuli tootjahindadest, samas on nende kaupade eksport-import olulise mahuga.
- Selline rahvusvaheline analüüs oleks aga vajalik, sest annaks olulist lisainformatsiooni väga mitmete marginaalide jaotust mõjutavate tegurite kohta (isevarustatuse tase, ekspordi osakaal, ahela lülide turujõud ja tsentraliseeritus, ühistulise tegevuse tähtsus, tootmise ja turustamise efektiivsus jne).
- Paljude Eesti põllumajandustootjate suutlikkus kasutada turuseisu iseloomustavat hinnainfot ja turutrendide infot äriplaanide koostamisel pole kahjuks viimase 5 aastaga oluliselt paranenud.